

RI CARTA RI XUTZ'IB'AJ RI SAN PABLO CHKE RI KOJONELAB' AJ ROMA

**Ri apóstol Pablo kuchap u tz'ib'axik jun carta
chke ri qachalal kojonelab' aj Roma**

1 ¹In wa', ri Pablo, in patänil re ri Jesucristo. Ri Dios xinusik'ij, xinucha' rech kinok che apóstol, jun chke ru taqo'n ri Are', rech kintz'ijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio.

²Ojer k'ut xub'ij loq ri Dios wa' we Utzalaj Tzij ri' chupam ri Loq'alaj u Tzij ri Tz'ib'tal kumal ri q'alajisal taq re ru Loq' Pixab' ri Are'. ³Are k'u wa' ri Utzalaj Tzij chrij ri Qajaw Jesucristo ru K'ojol ri Dios, ri xil u wäch waral cho we uwächulew. Ri u mam k'ut, are ri nim taqanel David ojer. ⁴Ruk' nimalaj chuq'ab' k'ut, aretaq xk'astaj chkixol ri käminaqib', xq'alajisaxik chi are u K'ojol ri Dios rumal ri Loq'alaj Espíritu. ⁵Rumal ri Jesucristo ri Dios xutoq'ob'isaj qa wäch, xuya chqe chi kujok che apóstoles,^a u taqo'n ri Are', rech e k'o winaq ri kekojon che ri Are', ri xuquje' keniman che pa konojel taq ri tinimit cho ruwächulew. ⁶Ri ix k'ut, ix jun chkixol ri winaq ri' ri kekojonik ri e sik'im rumal ri Dios rech keb'ok che rechb'al ri Jesucristo.

⁷Kintz'ib'aj b'i wa' we wuj ri' chiwe ix, iwonojel ri ix kojonelab', ri ix k'o pa ri tinimit Roma. Sib'alaj ix loq' chuwäch ri Dios. Ix u sik'im k'ut rech käb'an ch'ajch'oj che ri iwanima', kixq'ax k'u pu q'ab' ri Are'. Are ta b'a' ri Dios qa Tat xuquje' ri Qajaw Jesucristo kutoq'ob'isaj i wäch, kub'an k'ut chi kuxlan ri iwanima'.

**Ri apóstol Pablo kraj kopan kuk' ri kojonelab'
ri e k'o pa ri tinimit Roma**

⁸Nab'e kinya maltioxinik che ri nu Dios rumal iwech ix iwonojel pa ru b'i' ri Jesucristo. Je ri' kinb'ano rumal chi pa konojel taq ri tinimit

^a 1:5 "Apóstol": Chawila' ri San Mateo 10:2, nota.

kätzijox wi chi qas tzij ix kojoninaq. ⁹Are k'u ri Dios ri tajin kinpatänij ruk' ronojel wanima', tajin k'u kintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chrij ri u K'ojol. Retam k'u ri Are' chi qas tzij amaq'el këna'taj chwe kinb'an orar pi wi'. ¹⁰Amaq'el kinta' che ri Dios chi we are ru rayib'al kuya chwe chi kinopan na iwuk' pa jun q'ij. ¹¹Are la' chi sib'alaj kwaj kinwil i wäch, kwaj k'ut kinya jun tob'anik chiwe che ri i k'aslemal ruk' ri Dios, rech qas käk'oji u chuq'ab' ri i kojonik. ¹²Are k'u kwaj chi käqawalijisaj ri qanima' ri jun ruk' ri jun chik ruk' we kojonik ri' ri ix kojoninaq wi ix. Are k'u wa' ri nu kojonik in xuquje'.

¹³Qachalal, kwaj chi kiwetamaj chi k'ia mul nu rayim kinopan iwuk', man xyi' tä k'u chwe chi je' kinb'an wa'. Are kwaj kinb'ano chi jujun chiwe qas käkijach na kib' pu q'ab' ri Cristo, je' jas ri nu b'anom kuk' ri winaq ri man e aj Israel taj pa nik'iaj tinimit chik. ¹⁴Kinna' in chi je' ta ne k'o nu k'as kuk' konojel ri winaq. Rajwaxik wi kintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chke ri winaq ri yo'm tijonik chke, xuquje' ri man yo'm tä tijonik chke, chke ri k'o ketam, xuquje' chke ri man k'o tä ketam. ¹⁵Rumal ri' sib'alaj kwaj in kintzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chiwe ix xuquje', ri ix k'o pa Roma.

Waral käqil wi chi k'o u chuq'ab' ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio

¹⁶Ri in man kink'ix tä chutzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio, rumal chi k'o ri nimalaj u chuq'ab' ri Dios ruk' che ki to'ik konojel ri winaq ri kekojonik, ri winaq aj Israel nab'e, te k'u ri' ri winaq ri man e aj Israel taj. ¹⁷Ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio kuq'alajisaj chqawäch chi xaq xuwi rumal ri kojonik che ri Cristo kuya' käjikomataj ri qanima' cho ri Dios. Je' kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri winaq ri jikom ri ranima' cho ri Dios, käk'asi na ri' rumal ri kojonik,” —kächa'.

Waral käqil wi chi konojel ri winaq k'o ki mak

¹⁸Q'alaj k'ut chi ri nimalaj royowal ri Dios käpe ajchikaj pa ki wi' ri winaq chuk'äjisaxik ki wäch konojel ri këka'n etzelal, ri man këka'n tä ri jikomaj. Rumal k'u ri etzelal ri këka'no e k'ia winaq ri man käketamaj tä ri Qas Tzij. ¹⁹Ri e are' qas k'o ketam chrij ri Dios rumal chi ri Are' u q'alajisam wa' chkiwäch. ²⁰Pune ri Dios man kilitaj taj, etamtal k'ut chi k'olik. Q'alaj wa' kumal konojel ri jastaq ri e u b'anom. Etamtal loq wa' tzaretaq xb'an ruwächulew chi are Dios, chi ri nimalaj u chuq'ab' man k'o tä u k'isik. Rumal ri' ri winaq man kuya' taj käkib'ij chi man k'o tä ki mak. ²¹Ri e are', pune ketam chi k'o ri Dios, man xkinimarisaj tä u q'ij jas ri ya'tal che ri Dios, man xemaltioxin tä k'u che. Xane xa xkijach kib' chuchomaxik ri man k'o tä u patän. Jun wi ri ki chomanik, je' ta ne chi e sachinaq pa ri q'equm. Man xkich'ob' tä chik jas tajin këka'no. ²²Pune ta ne käkib'ij chi k'o ki no'j, xaq k'u e kon taq winaq wa'. ²³Man

käkinimarisaj tä u q'ij ri Dios ri man käkäm taj, xane are käkinimarisaj ki q'ij ri ki wächb'al winaq ri xa kekämik, xuquje' ri ki wächb'al taq chikop ri k'o ki xik', ri ki wächb'al taq kumätz, xuquje' ri nik'iaj awaj chik.

²⁴Rumal ri' ri Dios xeujach chub'anik ronojel ri itzel taq ki rayinik ri b'enaq kanima' kuk', ri äwas u b'anik cho ri Are' xuquje' chkiwäch ri winaq. Xka'n k'u ri sib'alaj k'ixb'al u b'anik ri jun ruk' ri jun chik. ²⁵Je ri', rumal chi xkikoj ri man qas tzij taj chuk'exwäch ri qas tzij chrij ri Dios. Are xekiq'ijilaj, xekipatänij ronojel ri b'anom rumal ri Dios. Man are tä xkiq'ijilaj ri Dios ri xb'anow ronojel, ri xaq xuwi che ri Are' ya'tal wi chi känimarisax u q'ij. Amén.

²⁶Rumal ri' ri Dios xeujach chub'anik ri k'ixb'al u b'anik ri b'enaq kanima' ruk'. Xuquje' ne ri ixoqib' are käka'n chi ri man taqal tä u b'anik chuk'exwäch ri qas taqal u b'anik. ²⁷Xuquje' ri achijab' man käka'n tä chi ri taqal u b'anik kuk' ixoqib', xane xa käka'n ri itzel taq ki rayinik ri jun ruk' ri jun chik. Käka'n k'u ri k'ixb'al u b'anik, achijab' kuk' achijab'. Tajin k'u käk'äjisax ki wäch, are k'u wa' ri tojb'al re ri etzelal ri käka'no.

²⁸Rumal k'u rech chi man kākaj taj kākikoj ri Dios pa kuenta, ri Dios xeuya kanoq rech kākichomaj ri man utz taj, rech käka'n ke ri man taqal tä u b'anik. ²⁹Ki yo'm kib' chub'anik ronojel u wäch etzelal. Käka'n ri man jikom taj, käka'n k'u ke jas ri käka'n ri tz'i' ri xaq kākiriq kib', man k'o tä ki pixab'. Käkirayij ri kech nik'iaj winaq chik, e b'anal taq etzelal. K'äx käkina' chrij jun chik, kekämisanik, xaq ch'oj kākaj, kekisub' ri winaq, käkiyak k'u tzij chkij. Xa tzel u b'anik ri ki k'aslemal. ³⁰Käkib'ij ri man utz taj chkij nik'iaj winaq chik. Käketzelaj u wäch ri Dios, man k'o tä k'u ki k'ixb'al. Käka'n nimal, käkinimarisaj kib', kākichomaj u b'anik ri man utz taj, man keniman tä k'u chke ri ki nan ki tat. ³¹Man kok tä tzij pa ki jolom, man käka'n taj jas ri kākib'ij chi käka'no, man kākitoq'ob'isaj tä ki wäch nik'iaj chik, man k'o tä sachb'al mak kuk', man kel tä k'u ki k'ux chke ri winaq. ³²Ketam k'ut ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios, chi ri winaq ri keb'anow taq we mak ri', are ya'tal chke chi kekämisaxik. Pune ta ne je ri', man xuwi taj käka'n ri mak, xane je'l kākilo chi ri nik'iaj chik käka'n ke.

**Waral kätäl wi chi ri Dios jikom ri ranima'
chuq'atik tzij pa ki wi' ri winaq**

2 ¹Rumal ri' man kuya' taj kab'ij chi man k'o tä a mak, at ri' ri kaq'at tzij puwi' jun winaq chik, apachin ta ne ri at. Je ri', rumal chi aretaq kaq'at tzij puwi' jun winaq chik, xa tajin kaq'at tzij pa wi' chb'il awib' chi käk'äjisax a wäch at. Kab'an k'u awe ri man utz taj ri tajin kub'an ri winaq ri kaq'at tzij puwi'. ²Qetam k'ut chi ri Dios qas jikom kub'ano aretaq kuq'at tzij pa ki wi' chi käk'äjisax ki wäch ri winaq ri je' käka'n wa'. ³Ri at k'ut ri kaq'at tzij pa ki wi' nik'iaj winaq chik, te k'u

ri' kab'an at jas ri kaka'n ri e are', ¿a kachomaj chi ri Dios man kuq'at tä tzij pa wi' at chi kák'äjisax a wäch? ¡Man je' taj! ⁴Xa kawetzelay u wäch ri nimalaj rutzil ri Dios. Awetam k'ut chi u chajim paciencia awuk', u koch'om k'u u wäch chawe. ¿A mat kach'ob'o chi ri Dios u b'anom utzil chawe rech ri at kak'ex rawanima' xuquje' ra chomanik? ⁵Ri at k'ut ab'ajarinaq ri awanima', man a k'exom tä wa', man a k'exom tä k'u ra chomanik. Rumal ri' xa tajin kab'an más nim che ri k'äjisab'al a wäch ri käpe na chawij. Je' kák'ulmataj wa' pa ri q'ij ri kuk'ut rib' ri Dios chuk'äjisaxik ki wäch ri winaq, kuq'at k'u na tzij pa ki wi' ruk' jikomal. ⁶Kuya k'u na ri tojb'al ke ri winaq chkijujunal je' jas ri taqal chke rumal ri ka'nom. ⁷Ri winaq ri käkitezukuj ri u nimarisaxik ki q'ij rumal ri Dios, xuquje' ri u ya'ik ki q'ij rumal, xuquje' ri jastaq ri man käsach tä ki wäch, amaq'el k'ut kaka'n ri utzil. Chke ri e are' ri Dios kuya na ri k'aslemal ri man k'o tä u k'isik. ⁸Are k'u ri winaq ri xaq xuwi käkichomaj ri kech ri e are', ri man kākaj taj kākini maj ri qas tzij, xane are kākitaqej ri etzelal, ri Dios k'ut kuk'äjisaj na ki wäch ruk' nimalaj oyowal. ⁹Nimalaj b'is, k'äxk'ol kepe na pa ki wi' konojel ri winaq ri kaka'n etzelal. Kuchap na kuk' ri winaq aj Israel, te k'u ri' käpe na pa ki wi' ri winaq ri man e aj Israel taj. ¹⁰Are k'u ri winaq ri kaka'n ri utz, känimarisax na ki q'ij konojel, käyi' na ki q'ij, káb'an na chi kuxlan ri kanima' rumal ri Dios. Kuchap na wa' kuk' ri winaq aj Israel, te k'u ri' kuk' ri winaq ri man e aj Israel taj.

¹¹Je ri', rumal chi ri Dios junam keril wi konojel ri winaq. ¹²Konojel ri kemakunik ri man k'o tä ke ri Pixab' ri tutz'ib'aj ri qa mam Moisés, käsach na ki wäch pune man k'o tä ri Pixab' ri' kuk'. Konojel k'u ri kemakunik pune k'o ri Pixab' kuk' ri tutz'ib'aj ri qa mam Moisés, käq'at na tzij pa ki wi' rumal we Pixab' ri'. ¹³Ri xuwi käkಿತatab'ej ri Pixab', man e are tä ri' ri jikom ri kanima' cho ri Dios, xane ri kaka'no jas ri kub'ij ri Pixab', e are ri' ri jikom ri kanima' cho ri Dios. ¹⁴Aretaq ri winaq ri man e aj Israel taj kaka'n jas ri kub'ij ri Pixab', pune man k'o ri Pixab' kuk', pa kanima' k'ut käpe wi ri kaka'no. Ri e are' k'ut keb'anow ri ki pixab'. ¹⁵Rumal ri kaka'no q'alaj chi tz'ib'tal ri Pixab' pa ri kanima'. Ri kākina' pa kanima' are käq'alajisanik chi qas tzij wa'. Ri ki chomanik chkijujunal are käq'alajisan na we utz o man utz taj ri tajin kaka'no. ¹⁶Käq'alajin k'u na wa' pa ri q'ij aretaq ri Dios kuq'at na tzij rumal ri Jesucristo puwi' ronojel ri man etamtal taj ri k'o pa kanima' ri winaq, je' jas ri kub'ij ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio ri kintzijo.

Waral käqil wi chi ri winaq aj Israel kaka'n ki nimal che ri Pixab'

¹⁷Ri at k'ut kab'ij chi at aj Israel, are kato'b'ej awib' ri Pixab' ri tutz'ib'aj ri qa mam Moisés, kab'an a nimal che ri a Dios. ¹⁸Ri at awetam jachike ru rayib'al ri Dios, ri Pixab' k'ut kuk'ut chawäch jachike ri utz

na. ¹⁹Kana' pa rawanima' chi qas awetam kak'am ki b'e ri moyab', chi katkowinik k'ut kaya saqil chke ri e k'o pa q'equm. ²⁰Kachomaj chi katkowinik keatijoj ri man k'o tä ketam, xuquje' chi katkowinik kaya ki no'j ri man nimaq tä ki b'anik rumal chi pa ri Pixab' kachomaj chi kariq wi ronojel u wäch etamanik xuquje' qas tzij. ²¹We ri at keatijoj nik'taj chik, ¿jas che man katijoj awib' at? We ri at katzijoj ru Loq' Pixab' ri Dios chi man kuya' taj käb'an elaq', ¿jas che kab'an elaq' at? ²²We ri at kab'ij chi man kuya' taj kub'an jun ri mak ri sib'alaj äwas u b'anik ruk' ri rixoqil o ri rachajil jun winaq chik, ¿jas che je' kab'an at? We ri at kawetzelay ki wäch ri tiox ri xa e b'anom kumal winaq, ¿jas che kawelaq'aj ri jastaq ri e k'o pa taq kachoch ri tiox ri? ²³Pune ri at kab'an a nimal che ri Pixab', ri at k'ut man nim tä kawil wi ri Dios aretaq man kanimaj tä ri kub'ij ri Pixab'. ²⁴Rumal ri' kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri winaq ri man e aj Israel taj käkib'ij ri sib'alaj äwas u b'ixik chrij ri Dios xa rumal iwech ix ri aj Israel,” —kächa ri Tz'ib'tal kanoq.

²⁵Ri retal ri ojer trato ri käb'ix circuncisión che ri kojom che ra cuerpo,^b qas tzij k'o u patän wa' chawe we kanimaj ri kub'ij ri Pixab'. We k'u man kanimaj ri kub'ij ri Pixab', man k'o tä u patän ri' ri retal ri ojer trato ri kojom chawe. ²⁶We ri winaq ri man kojom tä ri retal ri ojer trato che, kunimaj ri kätaqan wi ri Pixab', ri winaq ri' je' ta ne kojom ri retal ri ojer trato che, pune man kojom taj. ²⁷Ri winaq ri man kojom tä ri retal ri ojer trato che, ri kunimaj ri kub'ij ri Pixab', are ri' käq'atow na tzij pa wi' at ri man kanimaj tä ri kub'ij ri Pixab', pune k'o awe ri Pixab' ri Tz'ib'talik, pune kojom ri retal ri ojer trato che ra cuerpo. ²⁸Ri qas winaq aj Israel man are tä ri' ri xa chrij kilitaj wi chi aj Israel. Ri kojom ri retal ri ojer trato che man are tä ri' ri xa käb'an chrij ru cuerpo. ²⁹Xane ri winaq ri qas aj Israel are ri' ri aj Israel wi pa ranima'. Ri qas retal ri ojer trato are ri' ri b'anom pa ranima' ri winaq, man rumal tä jun taqanik ri tz'ib'talik, xane rumal ri u b'anom ri Loq'alaj Espíritu. Ri winaq ri je' u b'anik wa', man käyi' tä u q'ij kumal ri winaq, xane rumal ri Dios.

3 ¹We je ri', ¿jas ri utz na ri kuriq jun winaq we are winaq aj Israel? ¿A nim lo u patän ri u kojik ri retal ri ojer trato che ru cuerpo jun winaq? ²Qas tzij nim ki b'anik ri winaq aj Israel, k'ia ri kuya' käqab'ij chkij rumal chi chke ri e are' xuya wi ri Dios ru Loq' Pixab' nabe'. ³¿Jas k'u käb'antaj na we k'o jujun chke ri winaq aj Israel ri man jikom tä chi ri kanima' chrij ri Dios? ¿A rumal lo ri' ri Dios man jikom tä chi ri ranima' ri Are'? ⁴iMan je' tä ri!! Xane ri Dios kub'an na ronojel ruk' qas tzij, pune konojel winaq e are' b'anal taq tzij. Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Rumal ri tzij la q'alaj wi chi jikom

^b 2:25 “Retal ri ojer trato”: Chawila' Hechos 7:8.

ri anima' la.

Aretaq kâq'at tzij puwi' la,

kâq'alajin k'u na chi utz ri kâb'an la,

—kâcha ri Tz'ib'talik.

⁵We ri qetzalal kuk'utu chi ri Dios qas kub'an ri jikomal, ¿jas kâqab'ij? ¿A xa lo man jikom tä ranima' ri Dios rumal chi kuk'âjisaj qa wäch? (Je' kinch'awik je' jas ri kech'aw ri winaq.) ⁶iMan je' tä ri!! We ta ri Dios man jikom tä ranima', ¿jas lo kub'an ri Are' chuq'atik tzij pa ki wi' ri winaq cho ruwächulew? iMan kuya' taj!

⁷We k'u ri b'anow tzij ri kinb'ano kub'ano chi kânimarisax u q'ij ru qas tzij ri Dios, ¿jas che kâq'at tzij pa nu wi' chi ri in, in ajmak? ⁸We je ri, ¿jas che man are tä kâqa'n ri man utz taj rech kâpe ri utzil? Are k'u wa' ri kâkib'ij jujun rumal ri etzelal ri k'o pa kanima' chi are wa' ri keqatijoj ri winaq che. Taqal k'u wa' chke we winaq ri' kâq'at tzij pa ki wi' chi kâk'âjisax ki wäch.

Waral kâqil wi chi qonojel k'o qa mak

⁹¿Jas k'u kujkanaj wi? ¿A uj ri uj aj Israel uj utz na chkiwäch ri nik'iaj winaq chik? iMan je' tä ri!! Qa q'alajisam k'ut chi ri winaq aj Israel xuquje' ri winaq ri man aj Israel taj, konojel e k'o pu q'ab' ri mak. ¹⁰Ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik kub'ij:

Man k'o tä jun winaq ri qas utz,
man k'o tä wi jun.

¹¹Man k'o tä jun winaq
ri qas kraj kuch'ob' ri qas utz,
man k'o tä jun ri kutzukuj ri Dios.

¹²Konojel ki jalom ki b'e,
konojel b'enam ke
jawije' ri xa kâsach wi ki wäch.
Man k'o tä jun ri kub'an ri qas utz,
man k'o tä wi jun.

¹³Ru pa ki qul je' ta ne ru jul kâminaq
ri jaqtalik.
Ruk' ri ki tzij kekisub' ri winaq.
Je' ta ne ri u tiab'al kumätz
k'o pa ki chi'.

¹⁴Xaq xuwi ri yoq'onik kâka'no,
k'âx taq tzij kel pa ki chi'.

¹⁵Kâkitij anim chub'anik ri kâmisanik.

¹⁶Ri kâka'n pa ri ki k'aslemal
kusach kan u wäch ronojel,
kâkiya kan b'is pa kanima' ri winaq.

17 Man ketam taj jas kaka'no
chuya'ik utzil chkixol ri winaq.

18 Man ketamam ta k'ut chi rajwaxik
käkixej kib' cho ri Dios,

—kächa ri Tz'ib'talik.

19 Qetam k'ut chi ronojel ri kub'ij ri ojer Pixab', kub'ij wa' chke ri e k'o pu q'ab' we Pixab' ri' rech man k'o ta jun k'o jas kub'ij, rech konojel ri winaq cho ruwächulew käq'at na tzij pa ki wi' rumal ri Dios. 20 Man k'o ta k'u jun winaq ri käjikomataj ranima' cho ri Dios rumal ru nimaxik ri kub'ij ri Pixab', rumal chi ri Pixab' xuwi u patän wa' kuk'ut chqawäch chi ri uj, uj ajmakib'.

Xuwi rumal ri kojoniq käqariq ru tob'anik ri Dios

21 Kämik k'ut ri Dios u q'alajisam chqawäch jas ri kub'an chujikomaxik ri qanima' chuwäch ri Are' man ruk' ta ri Pixab'. Q'alaj wa' chi qas tzij aretaq kusik'ij jun ri wuj re ri Pixab' ri tutz'ib'aj ri qa mam Moisés xuquje' ri wuj ri xkitz'ib'aj ri q'alajisal taq re ru Loq' Pixab' ri Dios. 22 Käjikomataj k'u ri qanima' cho ri Dios rumal chi kujkojon che ri Jesucristo. Ri Dios k'ut kub'an wa' chke konojel ri kekojonik, man jalan ta wi kub'an kuk' nik'iaj chik. 23 Konojel winaq e makuninaq, naj k'u e k'o wi che ri Dios ri kraj keto'wik. 24 Xa k'u rumal ri nimalaj u toq'ob' kub'an jikom che ri kanima' ri winaq. Man k'o ta käkitoj che, rumal chi ri Cristo Jesús xeutoro. 25 Ri Dios xukoj ri Cristo che sachb'al ki mak konojel ri winaq rumal ru kämikal cho ri cruz. Käkiriq k'u ri sachb'al ki mak we kekojon che ri Cristo. Je' xb'antaj wa' rech q'alaj chi ri Dios are qas jikom ranima'. Xril ri ki mak ri winaq ri ka'nom kanoq, man k'o ta k'u jas xub'an chke rumal ri nimalaj u paciencia. 26 Je' xb'antaj wa' xuquje' chuk'utik pa taq we q'ij kämik chi ri Dios are qas jikom ranima', kutaqej k'u u b'anik ri jikomal aretaq kub'an jikom che ri kanima' konojel ri kekojon che ri Jesús.

27 ¿Jas k'u rumal kaka'n wi nimal ri winaq? iMan k'o taj! ¿Jas che? Rumal chi we ta ri winaq kekowinik kaka'no jas ri kub'ij ri Pixab', kuya' ri' käkinimarisaj kib'. Are k'u ri winaq ri käkojonik man kuya' taj kunimarisaj rib'. 28 Xqil b'a' chi ri Dios kub'an jikom che ri ranima' ri winaq ri käkojonik, man are ta kärilo we u b'anom ri kub'ij ri Pixab' o man u b'anom taj.

29 E ri Dios, ¿a xuwi lo ki Dios ri winaq aj Israel? ¿A mat xuquje' are ki Dios ri winaq ri man e aj Israel taj? Qas tzij chi are xuquje' ki Dios ri winaq ri man e aj Israel taj. 30 Xa k'u jun ri Dios k'olik. Are k'ut käb'anow jikom che ri kanima' ri winaq aj Israel xuquje' ri winaq ri man e aj Israel taj ri kekojonik. Man käril ta ri Are' we kojom retal ri ojer trato che ri ki cuerpo o man kojom taj. 31 ¿A käqab'ij lo chi man k'o ta chi u patän

ri Pixab' rumal chi xujkojonik? iMan je' tä ri!! Xane käqab'ij chi k'o na u patän ri Pixab'.

Ri xub'an ri qa mam Abraham are jun k'utb'al chqawäch

4 ¹¿Jas k'u käqab'ij chi xuriq ri qa mam Abraham ojer? ²Qas tzij we ta rumal ri utzil ri xub'an ri qa mam Abraham xjikomataj ri ranima' cho ri Dios, kuya' ri' kunimarisaj rib'. Man kuya' tä k'ut kunimarisaj rib' cho ri Dios. ³¿Jas pu kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik? Kub'ij k'ut: “Ri Abraham xkojon che ri Dios, rumal k'u ri' xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima',” —kächa'. ⁴iQachomajmpe! Jun winaq ri kub'an jun chak, ri tojb'al re ri käyi'k man are tä sipanik ri' che, xane are k'asaj ruk'. ⁵Are k'u ri winaq ri man k'o tä jas kub'ano, käkojon k'u che ri Dios ri kuk'amowaj ri ajmak, ri winaq ri' rumal ru kojonik käq'alajisax rumal ri Dios chi qas jikom ranima'. ⁶Tzare k'u ri qa mam David xub'ij chi utz re ri winaq ri käq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima', man rumal tä k'u ri utzil ri xub'an ri winaq ri'. ⁷Ri qa mam David je wa' xub'ij:

Utz ke ri winaq ri sachtajinaq
rumal ri Dios ri etzelal ri ka'nom,
ri xril ri ki mak,
man k'o tä k'u k'äx xub'an chke.

⁸Utz re ri winaq ri man k'o tä mak
käyi' chrij rumal ri Qajaw Dios,
—kächa'.

⁹¿A xaq xuwi ta k'u lo utz ke ri winaq ri kojom retal ri ojer trato che ri ki cuerpo? iMan je' taj! Xuquje' utz ke ri man kojom taj. Qa b'im k'ut chi ri qa mam Abraham xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima' rumal chi xkojonik. ¹⁰¿Jampa' xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima'? ¿A xub'an wa' aretaq kojom chi ri retal ri ojer trato che o aretaq mäja' xkojik? Man k'ä te tä xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima' aretaq kojom chi retal ri ojer trato che, xane aretaq mäja' käkojik. ¹¹Te k'u ri' ri qa mam Abraham xok ri retal ri ojer trato che ru cuerpo ri are'. Are k'u wa' retal ri kāk'utuwiw chi q'alajisam chi rumal ri Dios chi jikom ranima' rumal chi xkojonik. Je ri' ri Abraham xok che ki tat konojel ri kojonelab' ri man kojom tä ri retal ri ojer trato che ri ki cuerpo. Je wa ri' ri e are' xuquje' keq'alajisax rumal ri Dios chi jikom kanima'. ¹²Qas tzij ri qa mam Abraham are xok che ki tat ri kojom retal ri ojer trato che ri ki cuerpo, man xuwi tä k'u rumal wa', xane xuquje' rumal chi xekojonik junam jas ri qa mam Abraham xkojonik aretaq mäjoq kok ri retal ri ojer trato che ru cuerpo.

Ri xuchi'j loq' ri Dios käqechb'ej na we kujkojonik

¹³Ri Dios xuchi'j che ri qa mam Abraham xuquje' chke ri rachalaxik ri kil na ki wäch chi käkechb'ej na ruwächulew, man rumal tä k'u rech chi

xniman ri qa mam Abraham che ri Pixab' ri xutz'ib'aj ri qa mam Moisés,^c xane rumal chi xkojonik, xq'alajisax k'u rumal ri Dios chi jikom ranima'.¹⁴We ta xaq xuwi ri keniman che ri Pixab' käkik'am na ke ri echb'al, man k'o tä b'a' u patän ri' chi kujkojonik. Xuquje' ri xuchi'j loq ri Dios chi kuya na man k'o tä chi u patän ri'.¹⁵Je ri', rumal chi ri Dios kuk'äjisaj ki wäch ri man keniman tä che ri Pixab'. Jawije' k'u ri man k'o tä wi pixab', man k'o tä mak ri' chrij ri pixab'.

¹⁶Rech ri xuchi'j ri Dios che ri qa mam Abraham qas käkechb'ej na konojel ri rachalaxik ri kil na ki wäch, rajwaxik chi are jun sipanik ri kuya ri Dios chke ri kekojonik. Kel kub'ij chi ri xuchi'j ri Dios man xuwi tä chke ri keniman che ri Pixab', xane xuquje' chke konojel ri kekojonik jas ri xub'an ri qa mam Abraham. Ri are' k'ut are xok che qa tat uj qonojel ri uj kojonelab' chuwäch ri Dios,¹⁷ri xuquje' xkojon ri qa mam Abraham che. Je' jas ri tz'ib'tal pa ru Loq' Pixab' ri Dios: "At nu kojom che ki tat k'ia u wäch winaq", —kächa'. Ri Dios k'ut are käyo'w ki k'aslema' ri käminaqib', xuquje' keub'an ri jastaq ri k'ä mäja' kek'o'ji'k.

¹⁸Ri qa mam Abraham, pune man käkowin tä chik käk'o'ji ralk'ual, xukoj chi käk'o'ji na jun u k'ojol. Xku'b'i k'u u k'ux chrij ri Dios, je ri' xok che "ki tat k'ia u wäch winaq", jas ri b'im che rumal ri Dios: "Are je wa' ki k'ial ri awachalaxik ri kil na ki wäch," —xuchixik.¹⁹Ri qa mam Abraham man xub'an tä kieb' u k'ux, pune xa jub'iq' man kätz'aqat tä cien u junab'. Retam chi ri are' rachi'l ri Sara ri rixoqil xaq kämem chi ke, e nimaq taq winaq chik, man kekowin tä chik käk'o'ji kalk'ual.²⁰Man xub'an tä kieb' u k'ux chrij ri xb'ix che rumal ri Dios, xane xa sib'alaj xkojonik, xku'b'i u k'ux, xuya k'u u q'ij ri Dios.²¹Xujikib'a u k'ux chi ri Dios käkowin chub'anik ronojel ri kub'ij.²²Rumal ri' xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima', rumal chi xkojonik.

²³Man xaq xuwi tä ri qa mam Abraham xtz'ib'ax chrij chi xq'alajisax rumal ri Dios chi jikom ranima'.²⁴Ri uj xuquje' xtz'ib'ax chqij chi ri Dios kuq'alajisaj chi jikom qanima' rumal chi kujkojonik, qonojel ri uj, uj kojoniq che ri Dios ri xk'astajisan ri Qajaw Jesús chkixol ri käminaqib'.²⁵Ri Qajaw Jesús xjach pa kämisaxik rumal rech ri qa mak, xk'astaj k'u chkixol ri käminaqib' rech käjikomataj ri qanima' cho ri Dios.

Ri tewchib'al ri xqariqo aretaq xjikomataj ri qanima' cho ri Dios

5 ¹Kämik k'ut ri xjikomataj ri qanima' cho ri Dios rumal chi xujkojonik, k'o chi k'u utzil chqaxol ruk' Are' rumal ri Qajaw Jesucristo. ²Rumal k'u ri Cristo xtoq'ob'isax qa wäch rumal ri Dios rumal chi xujkojonik. Ri toq'ob' ri xqariqo man k'o tä kesan chqe, rumal ri'

^c 4:13 K'ä mäja' k'o ri Pixab' ri' aretaq ri mam Abraham xil u wäch. Je ri', rumal chi ri mam Abraham are nab'eal chuwäch ri mam Moisés.

kujkikotik, ku'l qa k'ux chi kâqariq na qe uj ri u nimarisaxik u q'ij ri Dios. ³Man xuwi tâ wa' kujkikot wi, xane xuquje' kujkikot chupam ri k'âxk'ol, rumal chi ri k'âxk'ol kub'an chqe chi kâqachajij paciencia. ⁴Ri paciencia kub'an chqe chi utz kujel na cho ri Dios. Aretaq utz chik uj k'ollik, kâku'b'i qa k'ux chrij ri Dios. ⁵Aretaq kâku'b'i qa k'ux chrij ri Dios man k'o tâ b'is kâqariqo rumal chi ri rutzil ranima' ri Dios k'o pa qanima' rumal ri Loq'alaj Espîritu ri u yo'm chqe.

⁶Ri uj, aretaq man xujkowiñ taj xqato' qib' qa tukiel wi, qas pa ru q'ijol xpe ri Cristo, xkâm k'u rumal qech uj ri uj ajmakib'. ⁷Man k'o tâ jun winaq kuya u tzij kâkâmisax chuk'exwâch jun winaq chik, pune are jun winaq ri qas jikom ranima'. Kraj k'u ne k'o jun ri kuya u tzij kâkâmisax chuk'exwâch jun winaq ri sib'alaj utz. ⁸Ri Dios k'ut xuk'ut chqawâch chi sib'alaj kujraj aretaq ri Cristo xkâm rumal qech, pune k'u uj ajmakib'. ⁹Kâmik k'ut ri ya jikom chi qanima' cho ri Dios rumal ru kâmikal ri Cristo, qas kujuto' na ri Cristo chuwâch ri k'âjisab'al wâchaj ri kâpe na chuk'isb'al. ¹⁰Ri uj nab'e kanoq aretaq qa k'u'el na ri Dios, xujrutzirisaj ruk' Are' rumal ru kâmikal ru K'ojol, rumal ri' kâmik ri ya uj utz chi ruk' ri Dios, qas kâqariq wi na ru tob'anik ri Dios rumal ru k'aslemal ri Cristo. ¹¹Man xuwi tâ wa', xane xuquje' kujkikot ruk' ri Are' rumal ri Qajaw Jesucristo. Rumal k'u ri Cristo uj utz chi ruk' ri Dios.

Waral kâtzijox wi ri Adán xuquje' ri Cristo

¹²Je k'u ri', ri mak xok cho we uwâchulew xa rumal jun winaq. Rumal k'u ri mak xpe ri kâmikal pa ki wi' konojel ri winaq rumal chi konojel xemakunik. ¹³Aretaq mâjoq kâpe ri Pixab', ri mak ya k'o chik cho ruwâchulew. Man kâkoj tâ k'u ri mak pa kuenta aretaq man k'o tâ pixab'. ¹⁴Pune je ri', xtaqan k'u ri mak pa ki wi' ri winaq ri xemakunik xchaptaj loq ruk' ri Adán k'â xopan ru q'ij ri Moisés, pune man je' tâ ki mak jas ru mak ri Adán ri man xunimaj tâ ru Pixab' ri Dios. Ri Adán k'ut are jun k'utb'al chrij ri Cristo ri kâpe na.

¹⁵Man kuya' taj kâjunamataj ri mak ri xub'an ri Adán ruk' ri sipanik ri kuya ri Dios. Rumal k'u ri mak ri xub'an xa jun winaq e k'ia xekâmik. Are k'u ri tob'anik ri kusipaj ri Dios chqe rumal ri nimalaj u toq'ob' pa qa wi', sib'alaj nim na u b'anik wa'. Xuya wa' chqe rumal xa jun winaq, ri Jesucristo, chub'anik utzil chke k'ia winaq. ¹⁶Ri mak ri xub'an xa jun winaq man kuya' taj kâjunamataj wa' ruk' ri tob'anik ri kusipaj ri Dios. Je ri', rumal chi ri mak ri xub'an xa jun winaq xub'ano chi kâq'at tzij pa ki wi' ri winaq chi kâk'âjisax ki wâch. Are k'u ru tob'anik ri Dios xpetik rech kâjikomataj ri kanima' ri winaq cho ri Dios, pune sib'alaj k'ia ri ki mak ka'nom. ¹⁷We ri kâmikal xk'o'ji u taqanik pa ki wi' ri winaq rumal ri mak ri xub'an xa jun winaq, sib'alaj nim k'u na u b'anik wa' chi ri winaq ri kâjikomataj kanima' cho ri Dios rumal ru toq'ob' ketaqan na pa ri k'ak' ki k'aslemal rumal xa jun winaq, ri Jesucristo.

¹⁸Je' jas ru mak ri Adán xub'ano chi káq'at tzij pa ki wi' konojel ri winaq chi kák'ájisax ki wäch, je k'u ri' xuquje' ri jikomal ri xub'an ri Jesucristo kub'ano chi konojel ri winaq kákiriq na ki k'aslemal, man káq'at tä k'u tzij pa ki wi' chi kák'ájisax ki wäch. ¹⁹Kel kub'ij chi rumal ri jun winaq ri man xniman tä che ri Dios e k'ia winaq xeb'ok che ajmakib', je ri' xuquje', rumal ri Jun ri xniman che ri Dios e k'ia winaq kájikomataj ri kanima' cho ri Dios.

²⁰Xpe k'u ri Pixab' rech kel na ri mak chi saq. Aretaq k'ut xnimar u wäch ri mak, ru toq'ob' ri Dios xuquje' xnimar na u wäch wa'. ²¹Je k'u ri' jas ri mak xkownik xuk'am loq ri kámikal pa ki wi' ri winaq, je ri' xuquje' aretaq ri uj kájikomataj ri qanima' cho ri Dios, ri nimalaj u toq'ob' ri Are' kákownik kuya qa k'aslemal ri man k'o tä u k'isik rumal ri Jesucristo ri Qajaw.

**Waral káqil wi chi ri uj je' ta ne chi uj káminaq chuwäch
ri mak. Uj k'asal chi k'ut rumal ri Cristo**

6 ¹¿Jas k'u ri káqab'ij? ¿A káqataqej u b'anik ri mak rech ri Dios sib'alaj kuk'ut na ri nimalaj u toq'ob'? ²iMan je' tä ri! Ri uj, je' ta ne chi uj káminaq chuwäch ri mak. Man k'o tä chi u chuq'ab' ri mak pa qa wi'. We je ri', ¿a kuya' ta k'u lo káqataqej u b'anik ri mak? ³¿A mat iwetam chi ri uj ri b'anom qa qasna' rech xa uj jun chik ruk' ri Jesucristo, je' ta ne ri junam xujkám ruk' ri Are'? ⁴Rumal ri qasna' je' ta ne junam xujmuq ruk' ri Cristo, je' ta ne xujkámik rech kujk'astajisaxik, kák'oji k'u jun k'ak' qa k'aslemal je' jas ru k'aslemal ri Cristo aretaq xk'astaj chkixol ri káminaqib' rumal ri nimalaj u chuq'ab' ri qa Tat.

⁵We k'u xqa'n jun ruk' ri Cristo rumal ri kámikal ri xuriqo, je ri' xuquje' káqa'n na jun ruk' Are' rumal chi xk'astaj chkixol ri káminaqib'. ⁶Qetam chi ri ojer qa k'aslemal xrip cho ri cruz junam ruk' ri Cristo, rech kásach u wäch ri u chuq'ab' ri qa rayib'al ajuwächulew ri man utz taj. Je ri' man uj k'o tä chi pu q'ab' ri mak, man kujpatänin tä chi che ri mak je' ta ne che jun patrón. ⁷Je ri', rumal chi ri winaq ri káminaq chik, man chaptal tä chi ri' rumal ri mak. ⁸We ri uj, uj káminaq chik junam ruk' ri Cristo, káku'b'i qa k'ux chi kujek'asal na ruk' ri Are'. ⁹Je ri', rumal chi qetam chi ri Cristo k'astajinaq chik chkixol ri káminaqib', man kákám tä chi wi. Ri kámikal man kátaqan tä chi puwi'. ¹⁰Ri Cristo aretaq xkámik, xa jumul xkám chusachik u wäch ri mak, man xaq tä tajin wi kákámik. Aretaq k'u xk'astajik, xk'asi chunimarisaxik u q'ij ri Dios. ¹¹Je k'u ri' ri ix, chichomaj chi ix káminaq chik chuwäch ri mak. Man k'o tä chi u chuq'ab' ri mak pi wi'. Ix k'asal k'u kámik chunimarisaxik u q'ij ri Dios junam ruk' ri Cristo Jesús ri Qajaw.

¹²Rumal ri' miya b'a' chi ri mak kutaqej taqanik puwi' ri i cuerpo ri xa kákámik, mixutaj k'u ne chunimaxik ri i rayib'al ri man utz taj. ¹³Mijach

b'a' iwib' pu q'ab' ri mak chub'anik ri man utz taj. Xane chijacha iwib' pu q'ab' ri Dios, je' ta ne chi xixkäm na, ix k'astajinaq chi k'ut. Chijacha iwib' pu q'ab' ri Dios chub'anik ri utzil. ¹⁴Je ri', rumal chi ri mak man kätapan tä chi pi wi'. Man ix k'o tä chi k'u pu q'ab' ri Pixab', xane ix k'o pu q'ab' ri Dios rumal ru toq'ob' pa qa wi'.

Uj patänil taq re ri Dios chub'anik ri utzil

¹⁵¿Jas k'u kujkanaj wi? ¿A kujmakunik rumal chi man uj k'o tä chi pu q'ab' ri Pixab', xane pu q'ab' ri Dios rumal ru toq'ob' pa qa wi'? iMan je' tä ri! ¹⁶Ri ix qas iwetam chi we kijach iwib' chupatänixik jun patrón rech kixniman che, kixok k'u che patänil taq re ri patrón ri', tzrajwaxik k'u wi chi kixniman che. Are je ri', we are kixpatänin che ri mak je' ta ne are jun i patrón ri kuk'am loq kämikal pi wi', o are kixniman che ri Dios rech käjikomataj ri iwanima' chuwäch ri Are', kib'an k'u na ri utzil. ¹⁷Maltiox k'u che ri Dios chi ri ix ri nab'e kanoq xipatänij na ri mak, kämik k'ut pa iwanima' xpe wi ru nimaxik ri qas tzij re ri tijonik ri xijach iwib' che retamaxik. ¹⁸Aretaq xixel loq pu q'ab' ri mak ri ix chapowinaq, ri ix xijach iwib' chupatänixik ri Dios rech kib'an ri jikom pa ri i k'aslemal. ¹⁹Kinb'ij wa' chiwe pa ki tzij winaq, rumal chi ri ix i tukiel wi man qas kixkowin tä chuch'ob'ik wa' we chomanik ri'. Man je' tä kib'ano jas ri xib'an kan nab'e aretaq xijach iwib' chupatänixik ri mak rech kib'an ri äwas u b'anik cho ri Dios xuquje' ri etzelal. Xane che we kämik, chijacha iwib' pu q'ab' ri Dios chub'anik ri jikom pa ri i k'aslemal rech kixk'oji chuwäch ri Are' ch'ajch'oj ri iwanima'.

²⁰Ri ix nab'e, aretaq tajin kipatänij na ri mak, man i yo'm tä iwib' chub'anik ri jikom pa ri i k'aslemal. ²¹¿Jas k'u xich'ak che ri xib'an kan nab'e ri kik'ix chi che kämik? Xuwi k'u ri kämikal xiriqo. ²²Kämik k'u ri ix, ix elinaq chi pu q'ab' ri mak, ix okinaq chi che patänil taq re ri Dios. K'o k'u xich'ak wa' che. Ri xich'ako are ru jachik iwib' pu q'ab' ri Dios, chuk'isb'al k'ut kiriq na ri k'aslemal ri man k'o tä u k'isik. ²³Ri tojb'al ri kuya ri mak are xaq xuwi ri kämikal, are k'u ri Dios kusipaj ri k'aslemal ri man k'o tä u k'isik rumal ri Cristo Jesús, ri Qajaw.

Ri k'ulanem are jun k'utb'al chrij ri k'aslemal ruk' ri Cristo

7 ¹Qachalal, ri ix ri iwetam ri Pixab' kich'ob'o chi ri Pixab' xuwi k'o chuq'ab' pu q'ab' puwi' jun winaq aretaq k'asal na. ²Kinkoj na jun k'utb'al chiwäch: Ri ixoq ri k'ulanik rajwaxik chi känim ri' che ri pixab' re ri k'ulanem aretaq k'ä k'asal na ri rachajil. We k'u käkäm ri rachajil, k'ä te ri' man rajwaxik tä chik käniman che we pixab' ri'. ³Rumal ri', we ri ixoq käk'uli ruk' jun achi chik aretaq k'asal na ri rachajil, kub'an ri nimalaj mak ri äwas u b'anik chrij ri rachajil. We k'u käkäm ri rachajil, man rajwaxik tä chik käniman che ri pixab' re ru k'ulanem. Pune käk'uli ruk' jun achi chik, man kub'an tä ri' ri nimalaj mak ri äwas u b'anik.

⁴Je k'u ri' ri ix, qachalal, ri ix u tz'aqatil ru cuerpo ri Cristo, man k'o tä chik ri Pixab' pi wi' rumal chi ix je' ta ne ix k'ulan chik ruk' ri Cristo. Ix rech chi ri Cristo ri xk'astaj chkixol ri käminaqib'. Je ri' rech ri qa k'aslemal kok wa' chupatänixik ri Dios. ⁵Nab'e kanoq, aretaq ri qa k'aslemal are ru b'anik xaq jas ri käqaj uj, ri itzel taq qa rayinik xek'astaj rumal ri Pixab'. Ri ri' k'ut xa xujuk'am b'i pa ri kämikal. ⁶Kämik k'ut uj käminaq chik chuwäch ri Pixab' ri xtaqan pa qa wi' nab'e. Je ri' man k'o tä chi ri Pixab' pa qa wi'. Kämik käqapatänij ri Dios pa ri k'ak' qa k'aslemal ri kuya ri Loq'alaj Espíritu. Ri ojer Pixab' ri tz'ib'talik man k'o tä chi pa qa wi'.

Ri apóstol Pablo käch'aw chrij ri mak ri k'o pa ri qa k'aslemal

⁷¿Jas k'u ri käqab'ij? ¿A käqab'ij lo chi mak ri' ri Pixab'? ¡Man je' taj! Rumal k'u ri kub'ij ri Pixab' xinwetamaj jas ri' ri mak. ¡Qachomajmpe! Mat xinwetamaj ri' chi ru rayixik ri jastaq ke nik'iaj winaq chik are mak, we ta mat xub'ij ri Pixab': "Marayij u wäch ri jastaq ke nik'iaj winaq chik," —kächa'. ⁸Ri mak k'ut xnimar u wäch rumal ri taqanik, xuk'asuj k'u pa ri wanima' ronojel u wäch itzel taq rayinik. Je ri', rumal chi we ta mat k'o ri Pixab', man q'alaj tä ri' chi k'o ri mak. ⁹Ri in nab'e kanoq aretaq mäja' k'o wetam chrij ri Pixab' xinchomaj chi qas utz ri tajin kinb'an pa ri nu k'aslemal. Aretaq k'ut xpe ri taqanik, xinch'ob' jas ri kub'ij ri Pixab'. Te ri' xk'astaj ri mak ri k'o pa wanima', are k'u ri in xinwetamaj chi in käminaq chuwäch ri Dios. ¹⁰Je ri' ri taqanik ri xpe chuya'ik k'aslemal, chwe in k'ut xa xuya kämikal. ¹¹Rumal ri Pixab' ri mak xukoj u chuq'ab' chwe, xinusub' k'ut. Xukoj ri taqanik che nu kämisaxik.

¹²Qas tzij k'ut, ri Pixab' ruk' ri taqanik man k'o tä ki mak, xane jikom xuquje' utz ri käkib'ij. ¹³¿A are ta k'u lo ri u b'anik utzil ri xb'anow chwe chi kinkämik? ¡Man are taj! Xane are ri mak ri kinkämisanik. Je ri' xub'ano rech käq'alajinik jas ri' ri mak. Are k'u xukoj ri utz chub'anik wa'. Je ri' ri taqanik xuq'alajisaj chi ri mak are sib'alaj man utz taj.

¹⁴Qetam chi ri Pixab' ruk' ri Dios käpe wi, ri in k'ut xaq in winaq. In k'o pu q'ab' ri mak. ¹⁵Man kinch'ob' tä k'ut jas ri tajin kinb'ano. Man are tä k'u kinb'an ri kwaj, xane ri tzel kinwilo are wa' ri tajin kinb'ano. ¹⁶We k'u are kinb'an ri man kwaj taj kinb'ano, je ri' kinch'ob'o chi utz ri Pixab'. ¹⁷Rumal k'u ri' man in tä chi ri' ri tajin kinb'anowik, xane are ri mak ri k'o pa ri wanima' ri tajin kub'an wa'. ¹⁸Ri in wetam chi man k'o tä jub'iq' ri utz pa ri wanima' rumal chi xaq in winaq ajuwächulew. K'o nu rayinik chub'anik ri utz, xa k'u man kinkowin tä kinb'an wa'. ¹⁹Man kinb'an tä ri utz ri kwaj kinb'ano, xane are kintaqej u b'anik ri man utz taj ri man kwaj taj kinb'ano. ²⁰We k'u are kinb'an ri man kwaj taj kinb'ano, man in tä chi ri' kinb'anowik, xane are ri mak ri k'o pa wanima'.

²¹Ri kink'ulmaj k'ut are wa': Aretaq kwaj kinb'an ri utz, xuwi ri etzelal kuk'ut rib' chnuwäch. ²²Ri wanima' k'ut käkikot ruk' ru Pixab' ri Dios. ²³Kinwil k'ut chi pa ri nu cuerpo k'o jun pixab' ri xa kuk'ulelaj u wäch ri pixab' ri k'o pa ri nu chomab'al. Are k'u wa' ri pixab' re ri mak ri k'o pa ri nu cuerpo, are wa' ri in chapowinaq.

²⁴iK'äx wa' ri nu b'anik! ¿Jachin ta ri kinesan na pu q'ab' wa' we cuerpo ri' ri xa kinuk'am b'i pa ri kämikal? ²⁵Xuwi ri Dios käkowin che nu to'ik rumal ri Qajaw Jesucristo. iMaltiox b'a' che ri Dios! Rumal ri' ri in kinch'ob'o chi rajwaxik kinnimaj ru Pixab' ri Dios, are k'u ri nu cuerpo kuya rib' pu q'ab' ri mak.

Waral käqil wi ri k'aslemal ri kuya ri Loq'alaj Espiritu

8 ¹Kämik k'ut, ri winaq ri xa e jun chik ruk' ri Cristo Jesús, man käq'at tä na tzij pa ki wi' chi käk'äjisax ki wäch. E are k'u taq wa' ri man kaka'n tä ri ki rayib'al ri man utz taj, xane are kaka'no jas ri kraj ri Loq'alaj Espiritu. ²Ri pixab' k'ut ri rech ri Loq'alaj Espiritu ri kuya k'aslemal rumal ri Cristo Jesús, are xinesan pu q'ab' ri pixab' re ri mak xuquje' re ri kämikal. ³Ri Dios xub'ano jachike ri man xkowin tä chub'anik ri Pixab' ri xutz'ib'aj ri qa mam Moisés. Ri Pixab' ri' man k'o tä u chuq'ab' chuk'exik ri ki k'aslemal ri winaq. Ri Dios k'ut xutaq loq ru K'ojol ri ya winaq chik, xukoj k'u che sipanik chutojik ri qa mak. Xutaq loq je' ta ne are xa jun winaq ajmak. Je ri' ri Dios xuk'äjisaj u wäch ri mak rumal ru kämikal ri Jesús. ⁴Je' xub'an wa' ri Dios rech ri uj kujkowin chub'anik jas ri kätaqan wi ri Pixab', man käqa'n tä chi k'ut xa jas ri käqaj uj, xane are käqa'no jas ri kraj ri Loq'alaj Espiritu.

⁵Ri winaq k'ut ri kaka'no xaq jas ri kākaj ri e are', are keb'ok il chub'anik ri ki rayib'al ajuwächulew. Are k'u ri kaka'no jas ri kraj ri Loq'alaj Espiritu, are keb'ok il chub'anik jas ri kraj ri Are'. ⁶Ri kok il jun chub'anik ri qa rayib'al ajuwächulew kāk'aman b'i wa' pa ri kämikal. Are k'u ri kok il jun chub'anik jas ri kraj ri Loq'alaj Espiritu kub'an chi kuriq na k'aslemal, xuquje' kub'ano chi kuxlan ri ranima'. ⁷Ri winaq ri xa kākichomaj u b'anik ri ki rayib'al ajuwächulew kaka'n ki k'ulel che ri Dios rumal chi man kekowin taj keniman che ru Pixab' ri Dios, xuquje' man kākaj taj. ⁸Rumal ri' ri winaq ri kaka'no xaq jas ri kākaj ri e are', man kuya' taj käqaj ri ki k'aslemal chuwäch ri Dios.

⁹Ri ix k'ut man b'enaq tä iwanima' chub'anik xaq jas ri kiwaj ix, xane are kib'ano jas ri kraj ri Loq'alaj Espiritu, we qas k'o ri Espiritu rech ri Dios pa ri iwanima'. Jachin k'u ri man k'o tä ri Espiritu rech ri Cristo pa ranima', man rech tä ri Cristo ri'. ¹⁰We ri Cristo k'o pa iwanima', pune b'a' kākäm na ri i cuerpo rumal ri mak, kāk'asi k'u ri iwespiritumal chi xjikomataj ri iwanima' cho ri Dios. ¹¹We pa ri iwanima' ix k'o wi ri Espiritu rech ri Dios ri xk'astajisan ri Jesús chkixol ri kāmīnaqib', ri Dios

are käyo'w na k'ak' u k'aslemal ri i cuerpo ri xa käkämik. Je' kub'an wa' rumal ri Loq'alaj Espíritu rech ri Are' ri k'o pa iwanima'.

¹²Je k'u ri', qachalal, k'o ri rajwaxik káqa'no, man are tä k'u ru b'anik xaq jas ri káqaj uj. ¹³We k'u ri ix kib'an xaq jas ri kiwaj ix, kixkäm na. We k'u rumal ri Loq'alaj Espíritu kikämisaj ri i rayib'al ri man utz taj, kixk'asi na.

¹⁴Konojel k'u ri k'amom ki b'e rumal ri Espíritu rech ri Dios, e are wa' ralk'ual ri Dios. ¹⁵Ri Espíritu ri yo'm chiwe rumal ri Dios man are tä jun espíritu ri xaq ix u kojom che taq patäninelab' ri xuquje' kub'an chiwe chi kixej iwib', xane are ri Loq'alaj Espíritu ri xub'ano chi ix ralk'ual ri Dios. Ri Espíritu ri' kuya chqe chi káqab'ij: "iQa Tat!" che ri Dios. ¹⁶Tzare k'u we Espíritu ri' kub'ij pa ri qanima' chi uj ralk'ual chi ri Dios. ¹⁷Rumal chi uj ralk'ual ri Dios, ya'talik chi käyi' qe ri echb'al ri xuchi'j ri Dios, káqak'am k'u na wa' junam ruk' ri Cristo. Je ri' we junam káqariq k'äx ruk' ri Cristo, rech junam ruk' ri Are' känimarisax na qa q'ij.

¹⁸Ri in k'ut kinchomaj chi ri k'äx ri tajin káqariq pa taq we q'ij kämik, man käjunamataj tä wa' ruk' ri nimarissab'al qa q'ij ri käyi' na chqe pa taq ri q'ij ri junab' ri kepe na. ¹⁹Ronojel k'u ri b'anom rumal ri Dios xaq reye'm chi käpe ri q'ij aretaq keq'alajisax na jachin taq ri e ralk'ual ri Dios. ²⁰Je ri', rumal chi ronojel ri b'anom rumal ri Dios, xq'at tzij puwi' chi man k'o tä u patän. Man are tä k'u wa' ri u rayib'al, xane are ri Dios xb'anow che. Pune je ri', k'o jas ri käreyej na. ²¹Are la' chi käpe na ri q'ij aretaq ronojel ri b'anom rumal ri Dios kätzoqopitaj na, man kakanaj tä chi kan pu q'ab' ri kämikal, känimarisax k'u na u q'ij junam kuk' ri e ralk'ual ri Dios. ²²Kämik ri', qetam chi ronojel ri b'anom rumal ri Dios kel ch'uj, k'o pa q'oxom, je' jas ru q'oxom jun yawab' ixoq. ²³Man xuwi tä k'u ri b'anom rumal ri Dios kel ch'uj, xane ri uj xuquje' ri yo'm ri Loq'alaj Espíritu chqe, ri nab'e qechb'al ri xuya ri Dios. Ri uj xuquje' káq'oxow qanima', qeye'm k'ut jampa' kujq'alajisax chi uj qas ralk'ual ri Dios, rech kel ri qa cuerpo pu q'ab' ri kämikal. ²⁴Xqariq ru tob'anik ri Dios rumal chi k'o ri xku'b'i wi qa k'ux. We kaku'b'i u k'ux jun chrij ri tajin káril chik, man ku'lb'al k'ux tä ri'. Ri tajin káril chik man rajwaxik tä ri' chi käreyej na. ²⁵We k'u ri qeye'm are ri mäja' káqilo, rajwaxik chi ruk' paciencia kujeyen na che.

²⁶Ri uj man k'o tä qa chuq'ab'. Tzare k'u ri Loq'alaj Espíritu kujto'wik. Man qetam taj káqa'n orar, man káqach'ob' tä k'ut jas ri rajwaxik káqata' che ri Dios, tzare k'u ri Loq'alaj Espíritu káb'ochi'n che ri Dios pa qa wi' ruk' oq'ej ri man kujkowin tä uj káqab'ij ruk' ri qa tzij. ²⁷Are k'u ri Dios ri káka'y pa taq qanima', ri Are' retam jas ri kraj kub'ij ri Loq'alaj Espíritu, rumal chi ri Loq'alaj Espíritu kub'ochi'j ri Dios jas ru rayib'al ri Are' pa ki wi' ri winaq ri e rech.

Waral káqil wi chi kujch'akan na puwi' ronojel

²⁸Qetam k'ut chi ri Dios kub'ano chi utz kel na ronojel ri käpe pa ki wi' ri winaq ri loq' kákil wi ri Are'. E are k'u taq wa' ri winaq ri e sik'im

rumal ri Are' jas ri u chomam loq. ²⁹Konojel k'u ri xetamax ki wäch rumal ri Dios ojer, e are taq wa' xeucha' rech kejunamataj na ruk' ru K'ojol. Je ri' xub'ano rech ru K'ojol kok che nab'eal chkixol k'ia winaq ri kachalal kib'. ³⁰Ri xecha'taj rumal ri Dios ojer e are' taq wa' xeusik'ij, ri xeusik'ij e are' taq wa' ri xujikomaj kanima', ri xujikomaj kanima' k'ut, e are' taq wa' xunimarisaj ki q'ij junam ruk' ri Are'.

³¹¿Jas k'u ri kâqab'ij chrij wa'? Kâqab'ij k'ut: We ri Dios are k'o pa qa wi', man k'o tä jun ri kuya' kuyak rib' chqij. ³²Ri Dios man xuq'il tä rib' chuya'ik ri u K'ojol, xane xujach pa ri kâmikal rumal qech uj nimalaj qonojel. ¿A mat k'u kuya ri Are' junam ruk' ri u K'ojol ronojel ri kajwataj chqe? iJe', je ri! ³³¿Jachin ta ri kâkowinik kumol qa mak uj, ri uj cha'tal rumal ri Dios? Ri Dios k'ut u b'im chqij chi jikom qanima'. ³⁴¿Jachin ta lo ri kuya' kuq'at tzij pa qa wi' chi kâk'âjisax qa wäch? Are k'u ri Cristo xkâm che qa k'exwäch. Man xuwi tä wa', xane xuquje' xk'astaj chkixol ri kâminaqib'. T'uuyul ri Are' kâmik pa ru wikiäq'ab' ri Dios, tajin k'u kâb'ochi'n pa qa wi' cho ri Dios. ³⁵¿Jachin ta lo ri kâkowinik kujtasow chrij ri rutzil ranima' ri Cristo? iMan k'o taj! Pune k'u kâqariq ri k'âx, pune kâpe ri b'is, pune k'o winaq ri kâketzelaj qa wäch, pune kâqariq numik, pune man k'o tä chi qatz'iaq ri kâqajalb'ej, pune xa jub'iq' man kujkâmik, pune k'u kujkâmisaxik, man k'o tä ri kâkowinik kujtasow chrij ri rutzil ranima' ri Cristo. ³⁶Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Rumal ech la uj k'o cho ri kâmikal
amaq'el ronojel q'ij.

Je' kâb'an chqe jas ri kâb'an

chke ri chij ri kek'am b'i pa pilik,

—kâcha'. ³⁷Pa ronojel k'u taq wa' ri k'âx ri kâqariqo, kujch'akan na, rumal ru tob'anik ri Jun ri kujraj. ³⁸Rumal ri' nu jikib'am nu k'ux chi man k'o tä jas ri kâkowinik kujtasow chrij ri rutzil ranima' ri Dios. Man are tä ri kâmikal, man are tä ri k'aslemal, man are tä ri ángeles, man are tä k'u nik'iaj ri k'o taqanik pa ki q'ab', xuquje' ri k'o ki chuq'ab' ri man keilitaj taj. Man are tä ri k'o pa taq ri q'ij kâmik, o ri kâk'oji na pa taq ri q'ij ri kepetik. ³⁹Man k'o tä jas ri k'o chikaj, man k'o tä jas ri k'o pulew, man k'o tä k'u jun jasach chik ri b'anom rumal ri Dios ri kâkowinik kujtasow chrij ri rutzil ranima' ri Dios ri u k'utum chqawäch rumal ri Cristo Jesús ri Qajaw.

Waral kâqil wi chi ri winaq aj Israel e cha'tal rumal ri Dios

9 ¹Tajin kinb'ij ri qas tzij rumal chi in kojoninaq che ri Cristo. Man kinb'an tä k'u tzij. Kinna' pa wanima' chi qas tzij ri tajin kinb'ij rumal ri Loq'alaj Espíritu ri kâtaqan pa wanima'. ²Sib'alaj kinb'isonik, amaq'el k'ut kâq'oxow ri wanima' rumal ri k'âx ri ki riqom ri nu winaqil. ³Kwaj ta ne in, pune b'a' kâpe k'âx pa nu wi' rumal ri Dios chi kintastaj

in chrij ri Cristo we rajwaxik che ki to'ik ri nu winaqil. ⁴Ri e are' e aj Israel, ri Dios k'ut xub'an ralk'ual chke. Ri Dios ri sib'alaj nim u q'ij xk'o'ji kuk', xuquje' xeub'an taq tratos kuk'. Xuya ru Pixab' chke rumal ri Moisés, xub'ij k'u chke jas u b'anik ri q'ijilanik pa ri nimalaj rachoch Dios. K'o k'ia ri xuchi'j chke. ⁵Konojel wa' we winaq ri' e kalk'ual kan ri qa mam aj Israel ojer, chkixol k'u ri e are' xil wi u wäch ri Cristo ri xk'o'ji cho ruwächulew. Ri Are' are Dios ri këtaqan puwi' ronojel. iAmaq'el ronojel q'ij k'ut chyo'q u q'ij! Amén.

⁶Man xa tä k'u mat je' xel wi ri xuchi'j loq ri Dios chke ri winaq aj Israel, xane rumal chi man konojel tä ri kalk'ual kan ri ojer qa mam aj Israel qas e rech ri Israel ru tinimit ri Dios. ⁷Man konojel tä ri rachalaxik ri qa mam Abraham ri xil ki wäch qas e ralk'ual ri Dios. Xub'ij k'u ri Dios che: “Rumal ri Isaac kek'o'ji na uwi' taq a mam,” —xuchixik. ⁸Kel kub'ij wa' chi man konojel taj e ralk'ual ri Dios, pune këkib'ij chi e are' aj Israel. Xane jachin taq ri këkikoj pa kanima' ri xuchi'j loq ri Dios, e are wa' qas e ralk'ual ri Dios rumal ri xub'ij ri Dios che ri qa mam Abraham. ⁹Ri xuchi'j ri Dios che ri qa mam Abraham are wa', xub'ij k'u che: “Pa ri q'ij ri' pa ri jun junab' chik kintzelej na loq. Are chi' k'ut ri Sara këril na u wäch jun ral ala,” —xcha che.

¹⁰Man xuwi tä k'u wa'. Ri kieb' ral ala ri Rebeca xa jun ri ki tat, are ri Isaac ri qa mam ojer. ¹¹⁻¹³Aretaq mëjoq kil ki wäch we kieb' ak'alab' ri', mëjoq këka'n jun utzil o jun etzelal, ri Dios xub'ij che ri Rebeca: “Ri nab'eal kok na che patänil re ru chaq',” —xcha che. Junam wa' ruk' ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Loq' xinwil wi ri Jacob, are k'u xinwetzelay u wäch ri Esaú,” —kächä'. Je ri' xujikib'a u b'ixik chi ri Dios këchomanik jachin ri kraj kucha'. Keusik'ij jachin taq ri kraj, man rumal tä k'u ri kekowin chub'anik.

¹⁴¿Jas k'u ri këqab'ij? ¿A këqab'ij chi ri Dios man kub'an tä ri jikomal? iMan je' taj! ¹⁵Xub'ij k'u ri Dios che ri qa mam Moisés: “Kel na nu k'ux che jachin ri kwaj kel wi nu k'ux, kintoq'ob'isaj k'u na u wäch jachin ri kwaj kintoq'ob'isaj u wäch,” —xcha che. ¹⁶Rumal ri' man are tä këcha' ri jun ri sib'alaj kraj këcha'ik, o ri jun ri sib'alaj kukoj u chuq'ab', xane ri Dios are kilowik jachin ri kraj kutoq'ob'isaj u wäch. ¹⁷Kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik chi ri Dios xub'ij che ri tat Faraón ri nim taqanel puwi' ri Egipto: “Xatinkoj che nim taqanel rech awumal at kink'ut ri nu chuq'ab' chkiwäch ri winaq, rech ketamax nu wäch cho ronojel ruwächulew,” —xcha'. ¹⁸Je ri' ri Dios kutoq'ob'isaj u wäch jachin ri kraj kutoq'ob'isaj u wäch, xuquje' kukowirisaj ri ranima' jachin ri kraj je' jas ri xub'an che ri tat Faraón.

¹⁹Jun chiwe kub'ij k'u chwe: “We je ri', ¿jas che ri Dios kub'ij chi are ki mak ri winaq? ¿Jachin ta k'u lo ri këkowinik kuq'atej u wäch ri Dios?” —kächä na. ²⁰E ri at, ¿jachin lo ri at chi ri at kak'ulelaj u wäch ri Dios? ¿A

kub'ij lo ri b'o'j che ri xb'anowik: “¿Jas che je' xb'an la wa' chwe?” —¿a kácha lo che? ¡Man je' taj! ²¹ ¿A mat are káb'an re ri b'anal b'o'j jas ri kraj kub'an che ri ulew? We kraj kub'an jun laq ri kákoj pa taq nimaq'ij, o we kraj kub'an jun laq ri kákoj ronojel q'ij, are ri' káb'an re.

²²Ri Dios k'ut xraj xuya jun k'utb'al chrij ri royowal xuquje' ru chuq'ab'. Rumal ri' xuchajij nimalaj paciencia kuk' ri winaq ri ya'tal chke chi kák'ájisax ki wäch, ri xa kásach na ki wäch. ²³Je' xub'an ri Dios wa' rech qumal uj kuk'ut chkiwäch konojel chi sib'alaj nim u q'ij ri Are', qumal uj ri winaq ri xel u k'ux chqe, ri uj ri cha'tal rumal ojer loq rech kánimarisax qa q'ij junam ruk' ri Are'. ²⁴Ri Dios k'ut xujusik'ij, jujun chkixol ri winaq aj Israel, jujun chik chkixol ri winaq ri man e aj Israel taj. ²⁵Je' jas ri kub'ij chupam ri wuj ri xutz'ib'aj ri Oseas, jun q'alajisal re ru Loq' Pixab' ri Dios:

Ri winaq ri man aj nu tinimit taj,
kinb'ij na “nu tinimit” chke.

Ri winaq ri nab'e man loq' taj xeinwil
wi, kinb'ij na chke:
“¡Ix ri' ix nu loq'!”

—kincha na.

²⁶Jawije' ri xub'ij wi chke:

“Ri ix man ix nu tinimit taj”,
chila' káb'ix wi na chke
chi e ralk'ual ri k'aslik Dios,

—kácha na chke. ²⁷Ri Isaías k'ut ri q'alajisal re ru Loq' Pixab' ri Dios xch'aw chkij ri winaq aj Israel, xub'ij: “Pune ta ne ri ki k'ial ri winaq aj Israel are junam ruk' ru k'ial ri senyáb' ri k'o chi' ri mar, xaq k'u e kieb' oxib' chke ri kákiriq na ru tob'anik ri Dios. ²⁸Je ri', rumal chi ri Dios kub'an na chanim jas ri xub'ij, kub'an k'u na wa' pa ki wi' konojel ri winaq ri e k'o cho ruwächulew,” —xcha'. ²⁹Je' jas ri u b'im kanoq ri qa mam Isaías ojer:

We ta ri Nimalaj qa Dios ri k'o u taqanik
puwi' ronojel mat xujuto' rech e k'o kan qalk'ual,
xsach ta qa wäch ri' jas ri tinimit Sodoma,
uj junam ta ri' ruk' ri tinimit Gomorra,

—xcha'.

Waral káqil wi chi xuwi rumal ri kojónik kájikomataj ri qanima' cho ri Dios

³⁰¿Jas k'u ri káqab'ij chrij wa'? Káqab'ij chi ri winaq ri man e aj Israel taj, ri man xkitzukuj taj chi xjikomataj ri kanima' cho ri Dios, e are' xjikomataj ri kanima' cho ri Dios rumal ri kojónik. ³¹Are k'u ri winaq aj Israel ri xku'b'i ki k'ux chrij jun pixab' rech rumal ri pixab' ri'

käjikomataj ri kanima' cho ri Dios, man e kowininaq tä k'ut chub'anik ri kub'ij ri pixab'. ³²¿Jas che? Rumal chi ri e are' man xekojon taj. Xane xkichomaj chi rumal ru b'anik ri kub'ij ri Pixab' käjikomataj ri kanima' cho ri Dios. Rumal ri' xa xetzaq puwi' ri “ab'aj ri käkichaq'ij kib' ri winaq chrij.” ³³Are k'u wa' ri ab'aj ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talík:

Ri in kinya na pa ri nu tinimit Sión

Jun^d ri je' jas jun ab'aj ri käkichaq'ij

kib' ri winaq chrij, jun nimalaj ab'aj wa'

ri xa ketzaq rumal,

—kächa'.

Jachin ri käkojon che ri Are'

man käq'oxow tä na ri ranima',

—kächa ri'.

10 ¹Qachalal, ri qas kinrayij pa wanima' aretaq kinb'an orar pa ki wi' ri winaq aj Israel, are la' chi ri e are' käkiriq ta na ru tob'anik ri Dios. ²Ri in kinb'ij ri wilom chkij ri winaq aj Israel, chi ri e are' sib'alaj kākaj kepatänin che ri Dios, xa q xuwi chi man qas tä käkich'ob'o jas ri tajin kākano. ³Man ketam tä k'ut jas ri kub'an ri Dios rech käjikomataj ri kanima' ri winaq cho ri Are'. Xane ki tzukum jas kākano ri e are' pa ke wi chujikomaxik ri kanima' cho ri Dios. Man keniman tä k'u che ri taqaninaq wi ri Dios. ⁴Ruk' ri Cristo k'ut kāk'is wi ronojel ri Pixab' ri xutz'ib'aj ri qa mam Moisés, rech konojel ri kekojon che ri Cristo käjikomataj ri kanima' cho ri Dios.

⁵Ri qa mam Moisés xch'aw chrij ri u jikomaxik ri ranima' jun winaq cho ri Dios rumal ru b'anik ri kub'ij ri Pixab'. Je wa' xutz'ib'aj: “Ri winaq ri kub'an ronojel ri kub'ij ri Pixab', are u k'aslemal wa',” —xcha'. ⁶Are k'u we rumal ri kojoniq jun winaq käjikomataj ri ranima' cho ri Dios, je wa' kub'ij: “Mab'ij pa rawanima': ¿Jachin käpaqi chikaj?” We je' kab'ij wa', kel kub'ij chi kawaj kab'ano chi ri Cristo käqaj loq cho ri ulew. ⁷“Mab'ij k'ut: ¿Jachin ri käqaj b'i pa ri nimalaj jul ri sib'alaj naj u pam?” We je' kab'ij wa', kel kub'ij chi kawaj kab'ano chi ri Cristo käpaqi loq chkixol ri käminaqib'. ⁸¿Jas k'u ri kub'ij? “Ru Loq' Pixab' ri Dios naqaj k'o wi chawe, k'o pa ra chi', k'o pa awanima'.” We tzij ri' are wa' ru Loq' Pixab' ri Dios chrij ri kojoniq che ri Cristo. Are k'u wa' ri käqatzijoj. ⁹We kaq'alajisaj chi ri Jesús are Qajaw, xuquje' kakoj pa ri awanima' chi ri Dios xuk'astajisaj ri Jesús chkixol ri käminaqib', kariq na ru tob'anik ri Dios. ¹⁰Pa ri qanima' kujkojon wi rech käjikomataj ri qanima' cho ri Dios, ruk' k'u ri qa chi' käqaq'alajisaj chi kujkojon che ri Jesucristo rech käqariq ru tob'anik ri Dios.

¹¹Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talík: “Apachin ri käkojon che ri Cristo man käq'oxow tä na ri ranima',” —kächa'. ¹²Man k'o tä ki

^d9:33 Ri Jun ri' ri “je' jas jun ab'aj” are ri Jesucristo.

jalb'em kib' ri winaq aj Israel kuk' ri winaq ri man aj Israel taj. Tzare k'u ri Qajaw Dios are Kajaw konojel. Ri Are' k'ut kuya nimalaj tewchib'al pa ki wi' konojel ri käkita' toq'ob' che. ¹³Je' jas ri kub'ij ri Tz'ib'talik: “Konojel ri käkita' toq'ob' che ri Qajaw Jesús käkiriq na ru tob'anik ri Dios,” —kächa'. ¹⁴¿A kuya' ta k'u ri' käkita' toq'ob' che ri Qajaw Jesús we mäja' kekojon che ri Are'? ¿A kuya' ta k'u lo ri' kekojon che we man ki tom u tzijol ri Are'? ¿A kuya' ta k'u ri' käkita u tzijol we man k'o tä jachin ri kätzijon chke? ¹⁵¿A kuya' ta k'u ri' keb'e' chutzijoxik ru Loq' Pixab' ri Dios we ta mat e taqom b'ik? Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “iSib'alaj je'l ri kopanik ri keyo'w ru Loq' Pixab' ri Dios ri kuya uxlanem pa kanima' ri winaq, ri käkitzijoj ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio!” —kächa'.

¹⁶Man konojel tä k'ut käkitatab'ej ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio. Are k'u wa' ri kub'ij ri qa mam Isafas: “Qajaw, ¿jachin ri kojonaq che ru Loq' Pixab' ri Dios ri qa tzijom?” —kächa'. ¹⁷Je k'u ri' ri winaq kəkōjonik aretaq kuta ri tzij. Are k'u ri tzij ri kuto are ru Loq' Pixab' ri Dios chrij ri Cristo.

¹⁸Kinb'ij k'ut: ¿A xa man xkita tä ru Loq' Pixab' ri Dios? Ki tom, kub'ij ya' ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Ri ki ch'ab'al, elinaq u tzijol
cho ronojel ruwächulew,
ri ki tzij opaninaq k'ä chuk'isb'al
u tza'm ruwächulew,

—kächa'. ¹⁹Kinb'ij chi k'u jumul: ¿A xa man k'o tä ketam chrij wa' ri winaq aj Israel? iKetam k'ut! Nab'e k'ut xub'ij ri qa mam Moisés:

Kinyak na iwoyowal rech kub'an k'äx ri iwanima'
chkij ri winaq ri man are tä jun qas tinimit.

Kinb'an na chi käpe iwoyowal kumal ri winaq
re jun tinimit ri man kəkaj taj käkich'ob'o,

—xcha'. ²⁰Ri qa mam Isafas qas chi saqil xub'ij:

Xinriqtaj kumal ri winaq
ri man xinkitzukuj taj.

Xink'ut wib' chkiwäch winaq
ri man in taj ri tajin kinkitzukuj,

—xcha'. ²¹Kub'ij ri qa mam Isafas chkij ri winaq aj Israel: “Ronojel ri jun q'ij xinlik' ri nu q'ab' che ki sik'ixik ri winaq re jun tinimit ri man keniman tä chwe, ri xa kinkik'ulelaj,” —kächa ri Dios.

Waral kəqil wi ri winaq aj Israel ri xkiriq ru tob'anik ri Dios

11 ¹Kinb'ij chi k'u che we chanim: Ri Dios k'ut, ¿a xa retzelam ki wäch ri winaq rech ru tinimit Israel? iMan je' taj! Ri in k'ut, in aj Israel. Are nu mam ri Abraham. In ri', in re ri rachalaxik ri qa mam

Benjamín ojer. ²Ri Dios tzojer loq xekicha' ri winaq rech ru tinimit Israel, man retzelam tä k'u ki wäch wa' kämik. ¿A mat këna'taj chiwe jas kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik chrij ri qa mam Elías? Ri are' aretaq xub'an orar, xch'aw chkij ri winaq aj Israel, xub'ij: ³“Qajaw Dios, ki kämisam ri q'alajisal taq re ri Loq' Pixab' la, ki wulim k'u taq ri ta'b'al toq'ob' ri käq'ijilax wi la. Xuwi ri in chik in kanajinaq kanoq, are k'u käkaj kinkikämisaj in xuquje!” —xcha'. ⁴Ri Dios k'ut xub'ij che: “E nu tasom kan wuqub' mil achijab' ri man xexuki tä chuwäch ri tiox Baal,” —xcha ri Dios. ⁵Je k'u wa' ri kämik, e kanajinaq kan kieb' oxib' chke ri aj Israel ri xeucha' kan ri Dios rumal ri u toq'ob' pa ki wi'. ⁶We xa rumal ru toq'ob' ri Dios xecha'tajik, man are tä rumal ri käkowinik ri winaq chub'anik. We ta rumal ri käkwin jun chub'anik, ru toq'ob' ri Dios man toq'ob' tä k'u ri'.

⁷¿Jas k'ut? Ri xkitzukuj ri winaq aj Israel, man xkiriq taj. Are xeriqow ri winaq ri xecha' rumal ri Dios. Are k'u ri nik'iaj winaq chik xa xkowirisax ri kanima'. ⁸Jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri Dios xub'an chke chi man käkina' tä chik. Pune k'o ki xikin, xub'an chke chi man käkita taj. Pune k'o ki waq'äch, xub'an chke chi man keka'y taj. Je k'u wa' ka'nom pa taq we q'ij kämik,” —kächa'. ⁹Ri qa mam David ojer xuquje' xub'ij:

Ri nimaq taq wi'm ri käka'no chub'an
ta na chke chi are' chapäb'al,
chi are' xuquje' k'amb'al,
rech käkichaq'ij kib', ketzaqik,
käk'äjisax k'u ki wäch,

—kächa'.

¹⁰Chemoyir ta na ri e are'
rech man keka'y tä chik, xuquje'
chumej ta rib' ri kij,
mat chjikomataj chik,

—kächa'.

**Waral käkil wi chi e k'o winaq ri man e aj Israel
taj ri käkiriq na ru tob'anik ri Dios**

¹¹Kinb'ij k'ut: ¿A tzij lo chi ri winaq aj Israel aretaq xkichaq'ij kib', zetzaqik, man xewalij tä chik? ¿A xa xetzaq kanoq? iMan je' taj! Xane aretaq ri winaq aj Israel man xeniman taj, ri nik'iaj winaq chik, ri man e aj Israel taj, xkiriq ru tob'anik ri Dios, rech ri winaq aj Israel käkikoj ta ki chuq'ab' chub'anik ke jas ri xka'n ri nik'iaj winaq chik. ¹²Rumal k'u ri ki mak ri winaq aj Israel ri winaq cho ruwächulew xkiriq nimalaj utzil. Rumal ri ki tzaqik ri e are' xkiriq utzil ri winaq ri man e aj Israel taj. E ta k'u lo aretaq ketzelej chi loq jumul ri winaq aj Israel, ¿a mat sib'alaj nim na ri utzil ri käriqtajik? iJe', je ri'!

¹³K'o k'u ri kwaj kinb'ij chiwe ix ri man ix aj Israel taj. Rumal chi in apóstol ri taqom b'i rumal ri Dios kuk' ri winaq ri man e aj Israel taj, nim na kinwil wi ri nu chak. ¹⁴Kwaj chi jujun chke ri nu winaq in, ri e aj Israel, chkirayij ta u b'anik ke jas ri i b'anom ix, rech käkiriq ru tob'anik ri Dios. ¹⁵We k'u aretaq xetzelaq ki wäch ri winaq aj Israel rumal ri Dios, xk'oji utzil chkixol ri nik'iaj winaq chik ruk' ri Dios, ¿jas ri käk'ulmataj na aretaq ri winaq aj Israel kek'amowax chi na jumul rumal ri Dios? Are je' ta ne jun käminaq wa' käk'astaj chkixol ri käminaqib'. ¹⁶We ri nab'e kaxlan wa ri káb'an che ri q'or are jachom cho ri Dios, ronojel ri q'or jachom ri' che ri Dios. We ru xera' ri che' jachom che ri Dios, xuquje' ru q'ab' taq ri che' e jachom ri' che ri Dios.

¹⁷Jujun k'u chke ri winaq aj Israel e are' je' ta ne ri qas u q'ab' ru che'al olivo. Pune je ri', xeesax k'u apanoq. Ri at k'ut, at je' jas ru q'ab' ru che'al olivo re juyub', xatkoj k'u che ki k'exwäch ri xeesaxik. Katk'asi k'u na rumal ru xera' ri qas che', xuquje' rumal ru raxal. ¹⁸Machomaj k'ut chi nim na a b'anik at chkiwäch ri qas u q'ab' ri che'. We kachomaj chi nim na a b'anik, chna'taj chawe chi man at taj ri toq'aninaq ru xera' ri che', xane ru xera' ri che' are at toq'aninaq at.

¹⁹Kraj ne kab'ij: “Xeesax k'u apan ru q'ab' ri che' rech kinnak' koq in che ru che'al olivo,” —katcha'. ²⁰Qas tzij, xa k'u rumal chi man xekojon taj xeesax apanoq, are k'u ri at xa rumal chi xatkojonik xatnak' koq. Manimarisaj b'a' awib', xane xa chaxej awib' cho ri Dios. ²¹We ri Dios man xusach tä ki mak ri winaq aj Israel ri je' ta ne e qas u q'ab' ri che', ri at xuquje' man käsach tä na a mak ri'. ²²Chawila b'a' chi ri Dios sib'alaj utz na, xuquje' k'ut sib'alaj k'a'n. Are k'a'n chke ri winaq ri xetzaqik, utz k'u chawe at. Rajwaxik k'ut chi ri at kataqej ri rutzil ranima', rech mäji' ri at xuquje' katresaj na apanoq. ²³Ri winaq aj Israel k'ut, we kekojon na ri e are', ketzelej na ruk' ri Dios, kenak' chi na koq jumul chik che ri che' rumal chi ri Dios käkowinik keunak' chi na koq jumul chik. ²⁴Ri at k'ut ri man at aj Israel taj, xa at je' ta ne u q'ab' olivo re juyub' xatesax k'u apanoq. Te k'u ri' xatnak' che ru che'al ri qas olivo ri man are tä a che'al at. We je ri' ri winaq aj Israel ri je' ta ne e u q'ab' ri qas olivo, man k'äx taj kenak' koq che ri qas ki che'al jumul chik.

Waral kääqil wi chi ri winaq aj Israel käkiriq na ru tob'anik ri Dios

²⁵Qachalal, kwaj in chi kiwetamaj ru chomam loq ri Dios ojer ri man esam tä chi saq, rech man kichomaj taj chi ri ix nim na i b'anik. Are wa': Ri winaq aj Israel xkowir jub'iq' ri kanima'. Ri Dios k'ut je' xub'an wa' chke rech käk'is na kokik konojel ri nik'iaj winaq chik ri man e aj Israel taj ru chomam loq ri Are' ojer. ²⁶Aretaq káb'antaj wa', konojel ri winaq aj Israel käkiriq na ru tob'anik ri Dios. Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Pa ri tinimit Sión kel wi na loq
 ri Torol Ke ri winaq,
 käresaj k'u na ri etzelal chkij
 ri ralk'ual kan ri qa mam Jacob,
 —kächa'.

²⁷ Are wa' ri trato ri kinb'an na kuk',
 aretaq ri in kinwesaj ri ki mak,
 —xcha'.

²⁸ Ri winaq aj Israel, rumal chi man xekojon tä che ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio, ri Dios xub'an u k'u'lel chke. Je ri' xya'taj chiwe ix chi kixkojonik. Ri Dios k'ut keraj na ri winaq aj Israel rumal chi xeucha' ri ki mam ojer. ²⁹ Je ri', rumal chi ri Dios man käresaj tä chik ri kusipaj. Aretaq kusik'ij jun winaq, man kuk'ex tä ru chomanik chrij. ³⁰ Ri ix nab'e kanoq man xixniman tä che ri Dios. Kämik ri' rumal chi man xeniman tä ri winaq aj Israel, ri Dios xutoq'ob'isaj i wäch ix. ³¹ Je' xuquje' kämik ri winaq aj Israel man e nimaninaq taj, xaq k'u rech ri Dios kutoq'ob'isaj ki wäch jas ri xub'an chiwe ix, ri ix man aj Israel taj. ³² Ri Dios k'ut junam xub'an chke konojel winaq chi man keniman taj, rech xuquje' junam kutoq'ob'isaj ki wäch nimalaj konojel.

³³ iSib'alaj kajmab'al wa' ru b'antajik ri qa Dios! iSib'alaj nim na ru no'j, ri retamb'al! Man kujkowin tä chuch'ob'ik ru chomanik, man kujkowin tä che retamaxik ri kuchomaj u b'anik. ³⁴ Je' jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Tz'ib'talik: “¿Jachin u ch'ob'om ru chomanik ri Dios? ¿Jachin lo ri ya'tal che chi kuya ru no'j ri Are'? iMan k'o tä jun! ³⁵ ¿Jachin ri k'o jas xuya che ri Dios rech käyi' rajil u k'exel che? iMan k'o tä jun!” —kächa ri Tz'ib'talik. ³⁶ Ronojel k'ut ri k'olik käpe ruk' ri Dios. Ri Are' k'ut xeb'anow konojel rech k'o kupatänij che. iChnimarisax ta b'a u q'ij ri Dios amaq'el pa taq ri q'ij ri junab' ri kepetik! Amén.

Waral käqil wi ri k'aslemal ri jachom pu q'ab' ri Dios

12 ¹ Je k'u ri', qachalal, rumal chi ri Dios sib'alaj kel u k'ux chqe, kixinb'ochi'j chi kijach iwib' che ri Dios, je' jas jun sipanik ri k'aslik, ri jachom cho ri Dios, ri utz käril wi ri Are'. We sipanik ri' are wa' ri qas q'ijilanik ri rajwaxik kib'an cho ri Dios. ² Mib'an chi iwe ix jas ri käka'n ri winaq cho ruwächulew. Xane chik'exa ri i chomab'al rech kub'an k'ak' ri i k'aslemal. Je ri' qas kiwetamaj na jas ru rayib'al ri Dios. Are k'u wa' ri qas utz, ri käqaj chuwäch, xuquje' ri jikom cho ri Dios.

³ Rumal ri xsipax chwe rumal ri Dios aretaq xutoq'ob'isaj nu wäch, k'o ri kinb'ij chiwe ix iwonojel: K'o jun chiwe muchomaj chi nim u b'anik, xane rajwaxik kichomaj iwib' chnojimal jas u b'eyal ri kojoniq ri xuya ri Dios chiwe chijujunal. ⁴ Ri qa cuerpo e k'ia ru tz'aqatil k'olik, man konojel tä k'ut xa junam u wäch ri ki chak. ⁵ Je k'u ri' ri uj xuquje'. Pune

uj k'ia, xa uj jun cuerpo rumal ri Cristo. Qonojel qa nuk'um qib' je' jas ru tz'aqatil ri qa cuerpo.

⁶Ri Dios u yo'm jalajoj taq kuinem chqe, xa jas ri xraj ri Are' xuya chqe. Rajwaxik b'a' utz ki kojik taq we kuinem ri' kâqa'no. We yo'm chqe chi kâkownik kâqaq'alajisaj tzij ri kuya ri Loq'alaj Espîritu, qa'na wa' ruk' ri qa kojoniq ri k'olik. ⁷We yo'm chqe chi kupatânin chke nik'iaj winaq chik, utz qa'na che ki patânixik. We yo'm che jun chi kâkownik keutijoj nik'iaj chik, chutzaqa u q'ij chub'anik wa'. ⁸We yo'm che jun chi kâkownik kuwalijisaj kanima' nik'iaj chik, chutzaq u q'ij chub'anik wa'. We yo'm che jun chi kâsipanik, muya xa rumal chi k'o ri kraj. We yo'm che jun chi kuk'am ki b'e nik'iaj chik, chuna' na jas ri kub'ano. We k'u yo'm che jun chi keuto' ri k'o ki rajwaxik, chub'ana wa' ruk' kikitomal.

**Waral kâqil wi ri rajwaxik kâka'n ri qachalal
kojonelab' pa ri ki k'aslemal**

⁹Qas chiwaj iwib' ri jun ruk' ri jun chik, man kub'an tâ k'u kieb' i k'ux. Chiwetzelay u wâch ri man utz taj, chitaqej k'u u b'anik ri utz. ¹⁰Rajwaxik chi kiwaj iwib' ri jun ruk' ri jun chik je' ta ne chi qas iwachalal iwib'. Chiya i q'ij chb'il taq iwib', nim k'ut chiwila wi iwib', ri jun ruk' ri jun chik.

¹¹Chikojo i chuq'ab' pa ronojel, xa q mixsaq'orinik. Chipatânij ri Qajaw Jesús ruk' nimalaj kikitomal.

¹²Chixkikot chrij ri ku'l wi i k'ux. Chichajij paciencia pa taq ri k'âx ri kiriqo. Chib'ana orar amaq'el ronojel q'ij.

¹³Cheito' ri qachalal kojonelab' pa taq ri ki rajwaxik. Utz chib'ana che ki k'ulaxik ri keopan iwuk'.

¹⁴Chib'ochi'j ri Dios pa ki wi' ri keyoq'on chiwe. Chita' toq'ob' pa ki wi', mita' k'u pa ki wi' chi xa k'âx kâkiriqo.

¹⁵Chixkikot kuk' ri kekikotik. Chixoq' k'ut kuk' ri keb'oq'ik.

¹⁶Chixok il chb'il taq iwib' ri jun che ri jun chik. Mib'an i nimal, xane chiwachilaj iwib' kuk' ri man nimaq tâ ki b'anik. Michomaj chi k'o na iwetamb'al ix chkiwâch nik'iaj chik.

¹⁷Miya rajil u k'exel ri k'âx ri kâb'an chiwe. Chikojo i chuq'ab' chub'anik ri utz chkiwâch konojel ri winaq. ¹⁸Chib'ana ronojel ri kixkown chub'anik rech kâk'oji utzil chixol kuk' konojel ri winaq. ¹⁹Loq'alaj taq qachalal, miyak iwib' ix chkij ri i k'ulel, xane chiya kan che ri Dios chi kuk'âjisaj ki wâch. Kub'ij ya' ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: "In kink'âjisan na ki wâch, kintoj na rajil u k'exel ri k'âx ri kâb'an chiwe," —kâcha ri Qajaw Dios. ²⁰Xuquje' kub'ij: "We kânum ri a k'ulel, chaya u wa. We kâchaq'ij u chi', chaya b'a' ri kutijjo. We je' kab'an wa', ri a k'ulel sib'alaj kâk'ix na chawâch, kuna' k'ut chi k'âx ri xub'an chawe," —kâcha'. ²¹Maya che ri etzelal chi kâch'akan pa wi', xane are chatch'akan at puwi' ri etzelal rumal ri utzil ri kab'ano.

13 ¹Rajwaxik chi konojel käkiya kib' pa taqik chke ri k'o ki taqanik pa ri q'atb'al tzij. Man e k'o tä k'u q'atal taq tzij we ta mat u yo'm ri Dios wa' chke. Konojel ri q'atal taq tzij ri e k'olik are ri Dios e kojowinaq. ²Rumal ri' jachin ri kuyak rib' chrij ri q'atb'al tzij kub'an u k'u'el ri' che ri taqaninaq wi ri Dios. Ri je' käka'n wa' xa käkitzujuk ki mak ri', käk'äjisax k'u na ki wäch. ³Je ri', rumal chi ri q'atal taq tzij man e kojom taj rech ri winaq ri käka'n utzil käkixej kib', xane rech käkixej kib' ri winaq ri käka'n etzelal. We kawaj chi man kaxej tä awib' che ri q'atal tzij, chab'ana b'a' ri utz pa ri a k'aslemal. Ri q'atal tzij k'ut kuya na a q'ij at. ⁴Je ri', rumal chi ri are' are patänil re ri Dios chub'anik ri utzil chawe. We k'u kab'an ri man utz taj, rajwaxik chi kaxej awib', rumal chi ri q'atal tzij ya'tal che chi kuk'äjisaj a wäch. K'o k'u ri are' chupatänixik ri Dios rech käk'äjisax u wäch ri b'anal etzelal jas ri taqal che. ⁵Rumal ri' rajwaxik chi kiya iwib' pa taqik chke ri q'atal taq tzij, man xaq tä rumal chi kixej iwib' chi käk'äjisax i wäch, xane rumal chi kina' pa iwanima' chi rajwaxik je' kib'ano. ⁶Xuquje' rumal wa' ri ix kitoj ri alkab'al, rumal chi ri q'atal taq tzij e k'o chupatänixik ri Dios, ki yo'm k'u kib' chub'anik we chak ri'.

⁷Chaya chke ri winaq chkijujunal ri ya'tal chke. Chatojo ri alkab'al che ri toq'il alkab'al, chatojo k'u ri a wuj che jachin ri rajwaxik kätoj wi. Nim chawila wi jachin ri rajwaxik nim kil wi, chaya k'u u q'ij jachin ri rajwaxik käyi' wi u q'ij. ⁸We k'o a k'as ruk' jun winaq, chatojo. Chk'o'ji k'u ri utzalaj qa k'as chi käqaj qib' ri jun ruk' ri jun chik. Jachin k'u ri keraj ri rach taq winaq, u b'anom ri' jas ri kub'ij ri Pixab'. ⁹Ri Pixab' k'ut kub'ij: "Mab'ana ri nimalaj mak ri äwas u b'anik ruk' ri rixoqil o ri rachajil jun winaq chik, matkämisanik, mab'ana ri elaq', mab'ana tzij chrij jachin jun, marayij u wäch ri jastaq re jun winaq chik," —kächa ri'. We taqanik ri' xuquje' konojel ri nik'iaj taq taqanik chik pa we kieb' oxib' tzij ri' e k'o wi: "Chawaj ri awach winaq jas ri at kawaj awib',"^e —kächa'. ¹⁰Jachin ri keraj ri rach taq winaq man kub'an tä k'l'äx ri' chke. Ri keraj ri rach taq winaq, qas kub'an ri' jas ri kub'ij ri Pixab'.

¹¹Tajin kinb'ij wa' rech qas kichomaj jas taq ri q'ij ri uj k'o wi kämik. Chich'ob'o b'a' chi are taq q'ij wa' ri rajwaxik kujk'astajik, rumal chi xa jub'iq' kraj chi käpe ri q'ij pa qa wi' aretaq käqariq na ru tob'anik ri Dios. Man je' tä wa' nabe aretaq k'ä te' xujkojon che ru Loq' Pixab' ri Dios. ¹²Ya xe' wa' ri aq'ab', na'tam chik, xa jub'iq' k'u man käsaqirik. Maqa'n chi b'a' ri man utz taj ri keb'an pa ri q'equm, xane qa'na ri utzil je' ta ne are to'b'al qib' wa' jas ri käkikoj ri soldados, kech'ojin k'u pa ri saqil. ¹³Utz qa'na pa ri qa k'aslemal jas ri taqal u b'anik paq'ij. Mujq'ab'arik, mäqaya u wi' ri qa wi'm, mäqa'n qe jas ri käka'n ri tz'i' ri xaq käkiriq qib',

^e 13:9 San Mateo 19:18-19.

man k'o tä ki pixab', mäqa'n xaq jas ri käqarayij ri xa k'ixb'al u b'anik, mujch'ojinik, mäqarayij k'u ri jastaq ri rech jun winaq chik. ¹⁴Mäqa'n wa', xane qakojo ri Qajaw Jesucristo, je' ta ne chi are to'b'al qib' ri kukoj jun soldado pa ri ch'oj. Michomaj k'u u b'anik ri i rayib'al ri man utz taj.

Cheito' ri qachalal, xaq miq'at tzij pa ki wi'

14 ¹We k'o jun qachalal ri mäja' k'o u chuq'ab' ru kojoniq, chik'ulaj. Xaq k'u mixch'ojin ruk' we man junam ri u chomanik iwuk'. ²Kinb'ij jun k'utb'al: Qab'ij na chi e k'o jujun qachalal ri käkichomaj chi ronojel kuya' kätijik, e k'o k'u jujun chik ri mäja' k'o u chuq'ab' ri ki kojoniq, ri xa ichaj käkitijo. ³Ri jun ri ronojel u wäch kutijo, tzel b'a' märil wi ri jun chik ri xaq q'alaj u wäch kutijo. Ri jun ri xaq q'alaj u wäch kutijo, muq'at tzij puwi' ri jun ri ronojel u wäch kutijo. Je ri', rumal chi ri Dios u k'amowam wa' we winaq ri'. ⁴¿Jachin lo ri at chi ri at kaq'at tzij puwi' ri patänil re jun winaq chik? We utz kel na ri kub'ano o man utz taj are ru patrón ri' kilowik. Utz k'u kel na ru chak rumal chi ri Dios käkownik kub'ano chi utz kelik.

⁵Jun k'utb'al chik: E k'o jujun qachalal ri nim käkil wi jun q'ij chuwäch ri jun chik. E k'o k'u jujun qachalal ri xaq e junam taq ri q'ij chkiwäch. Chqajujunal k'ut rajwaxik qetam jas ri qas qa chomanik. ⁶Ri jun ri nim käril wi jun q'ij, je' kub'an wa' chuya'ik u q'ij ri Qajaw Dios. Ri jun ri man nim tä käril wi ri jun q'ij, xuquje' kub'an wa' chuya'ik u q'ij ri Qajaw Dios. Ri jun ri ronojel u wäch kutijo, kutij ri' chuya'ik u q'ij ri Qajaw Dios rumal chi kumaltioxij wa' che ri Dios. Ri jun ri xaq q'alaj u wäch kutijo, kub'an ri' chuya'ik u q'ij ri Qajaw Dios, xuquje' kämaltioxin ri' che ri Dios.

⁷Man k'o tä jun chqe ri k'asal xaq chi je ri', man k'o tä k'u jun chqe ri käkäm xaq chi je ri'. ⁸We kujk'asi'k, kujk'asi ri' chupatänixik ri Qajaw Jesús, we k'u kujkämik k'o u patän wa' cho ri Qajaw Jesús. Je ri', we kujk'asi'k o we kujkämik, uj rech ri Qajaw Jesús. ⁹Rumal k'u ri' ri Cristo xkämik, xk'astaj k'u chkixol ri käminaqib' rech kok che Kajaw ri e k'aslik xuquje' ri e käminaq chik.

¹⁰Ri at k'ut, ¿jachin lo ri at chi ri at kaq'at tzij puwi' ri awachalal? ¿Jas che tzel kawil wi? ¡Qonojel k'ut kujetak'al na chuwäch ri Cristo rech kuq'at tzij pa qa wi! ¹¹Kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Kub'ij ri Qajwal Dios: Je' jas ri in
 qas tzij chi in k'asal in, je' xuquje'
 are qas tzij chi konojel ri winaq
 kexuki na chnuwäch.

Konojel k'ut käkiya nu q'ij,
 käkib'ij chkiwäch konojel
 chi xuwi ri in, in Dios,

—kächa na ri Qajaw Dios. ¹²Je k'u ri' qonojel ri uj chqajujunal käqab'ij na cho ri Dios jas ri qa'nom.

K'o jas mab'ano ri kub'ano chi ri awachalal kätzaq pa mak

¹³Rumal ri', mäqaq'at b'a' tzij chb'il taq qib' ri jun ruk' ri jun chik. Xane chikojo i chuq'ab' rech man k'o tä jas k'o pa ri i k'aslemal ri kub'ano chi kätzaq ri iwachalal o kaqaj ne pa mak. ¹⁴Ri in wetam, rumal chi in kojoniq che ri Qajaw Jesús, chi man k'o tä jun jasach ri äwas pa re wi. We k'u k'o jun kuchomaj chi äwas jun jasach, che ri are ri' tzäwas wi. ¹⁵We k'u rumal ri katijo kub'an k'äx ri ranima' ri awachalal, man loq' tä kawil ri' ri awachalal. Mab'an b'a' chi jun winaq chik käqaj pa mak xa rumal chi ri at k'o jas kawaj katijo. Musach chawe chi rumal rech ri are' xuquje' xkäm ri Cristo. ¹⁶K'o b'a' jas mib'ano ri kuya chke ri winaq chi käkib'ij ri man utz taj chrij ri utzil ri tajin kib'ano. ¹⁷Je ri', rumal chi pa ru taqanik ri Dios man are tä nim u b'anik ri' ri kutij jun, xane are ru b'anik ri jikomal pa ri qa k'aslemal, chi kuxlan qanima', chi kujkikot k'u rumal ri Loq'alaj Espíritu. ¹⁸Jachin ri je' kub'an wa' chupatänixik ri Cristo, käqaj ri' chuwäch ri Dios xuquje' utz kil wi kumal ri winaq.

¹⁹Qataqej b'a' u b'anik ronojel ri kub'ano chi kuxlan ri qanima'. Je ri' kujkowinik käqato'la qib' ri jun ruk' ri jun chik rech k'o u chuq'ab' ri qa kojoniq. ²⁰Mäsach u wäch ru b'anom ri Dios pa ranima' jun qachalal xa rumal ri katijo. Qas tzij ronojel ri k'olik ya'tal u tijik, are k'u man utz taj aretaq k'o jas kutij jun ri kub'ano chi nik'iaj chik keqaj pa mak. ²¹Are utz na ri' man katij tä ti'l, man katij tä vino, man k'o tä k'u jas kab'ano ri kub'ano chi kätzaq ri awachalal o käqaj pa mak. K'o b'a' jas mab'ano ri kub'ano chi man k'o tä chi u chuq'ab' ru kojoniq ri awachalal. ²²We kakojo chi utz ri tajin kab'an cho ri Dios, at wi ri'. Utz re ri winaq ri utz käril wi ri tajin kub'ano, we man kuna' tä k'äx pa ranima'. ²³Jachin k'u ri xaq kub'an kieb' u k'ux che ri kutijo, we äwas o man äwas taj ru tijik, kämakun ri' aretaq kutijo. Ronojel k'u ri kub'an jun, we kub'an kieb' u k'ux che, are mak ri'.

**Chab'ana ri käqaj chuwäch ri awachalal,
man xuwi tä ri käqaj chawäch at**

15 ¹Ri uj, ri k'o chi u chuq'ab' ri qa kojoniq, rajwaxik käqachajij paciencia kuk' ri qachalal ri mäja' k'o u chuq'ab' ri ki kojoniq, keqato' k'ut. Man are tä käqatzukuj xuwi ri utz käqil wi uj. ²Xane chqajujunal rajwaxik käqa'n ri käqaj chkiwäch ri qachalal pa ronojel ri kub'an utzil chke. Je ri' käqa'no jachike ri kuya u chuq'ab' ri ki kojoniq. ³Are k'u ri Cristo man are tä xutzukuj ri utz käril wi ri Are'. Xane je' xuk'ulmaj jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik: “Ri ki yoq'onik ri winaq ri keyoq'on che la, pa nu wi' in xqaj wi,” —kächa.

⁴Ronojel ri xtz'ib'ax kan ojer pa ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik xtz'ib'ax kanoq che qa tijoxik rech kaku'b'i qa k'ux chrij ri Dios rumal ri paciencia, xuquje' rumal ri ku'lb'al qa k'ux ri kuk'ut ru Loq' Pixab' ri Dios chqawäch. ⁵Ri Dios k'ut ri kuya qa chuq'ab' rech kâqach'ij ri k'âx, kuku'b'isaj k'u qa k'ux, are ta kixto'w ix iwonojel rech kina' pa iwanima' chi xa ix jun chik' jas ri xuk'ut kan ri Cristo Jesús chqawäch. ⁶Je ri' rech iwonojel junam, je' ta ne chi xa jun i ch'ab'al, kinimarisaj ta u q'ij ri Dios, ru Tat ri Qajaw Jesucristo.

Ri Utzalaj Tziz re ri Evangelio xtzijox chke ri winaq ri man e aj Israel taj

⁷Chik'amowaj b'a' iwib', ri jun ruk' ri jun chik chunimarisaxik u q'ij ri Dios, je' jas ri xub'an ri Cristo xujuk'amowaj uj. ⁸Je' kinb'ij chiwe rumal chi ri Cristo xpe che ki patänixik ri winaq aj Israel, rech je' kelik jas ri xub'ij kan ri Dios chke ri qa mam ojer, xuquje' chuk'utik chi qas jikom ranima' ri Dios chub'anik ri kub'ij. ⁹Xuquje' ri Cristo xpetik rech ri nik'iaj winaq chik ri man e aj Israel taj kâkiya u q'ij ri Dios rumal chi xel u k'ux chke. Je' jas ri kub'ij k'u ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Rumal ri' kinnimarisaj na q'ij la chkixol

ri nik'iaj winaq ri man e aj Israel taj,

xuquje' kinb'ixoj na b'ix chuya'ik q'ij la,

—kâcha'. ¹⁰Xuquje' kub'ij ri Tz'ib'talik pa jun u xaq wuj chik:

Ix ri' ri xaq ix winaq

ri man aj Israel taj,

chixkikot na kuk' ri winaq

ri e cha'tal rumal ri Dios,

—kâcha'. ¹¹Pa jun u xaq wuj chik kub'ij:

Ix ri', iwonojel ix ri xaq ix winaq,

ri man aj Israel taj,

chiya u q'ij ri Qajaw Dios.

Nimalaj iwonojel k'u ri ix,

ix winaq ajuwächulew,

chiya u q'ij ri Dios,

—kâcha'. ¹²Ri Isaías, ri q'alajisal re ru Loq' Pixab' ri Dios, xuquje' xub'ij:

Kâwalij na jun chkixol

ri rachalaxik kan ri qa mam Isaí,

ru tat ri qa mam David,

ri kok na che taqanel pa ki wi'

konojel ki wäch winaq.

Konojel k'ut kaku'b'i na

ki k'ux chrij ri Are',

^f 15:5 Hechos 2:1.

—xcha'.

¹³Are ta b'a' ri Dios ri kaku'b'i na qa k'ux chrij kuya ta nimalaj kikitomal chiwe, kub'ano chi kuxlan ri iwanima' rumal chi ix kojoninaq che ri Cristo. Je ri' sib'alaj kaku'b'i na i k'ux chrij ri Dios rumal ru chuq'ab' ri Loq'alaj Espiritu.

¹⁴Qachalal, ri in wetam chi ri ix sib'alaj k'o utzil pa iwanima', xuquje' sib'alaj k'o ronojel u wäch etamb'al iwuk'. Je ri' chi iwetam kipixb'ela iwib' chb'il taq iwib'. ¹⁵Man kinxej tä k'u wib' kintz'ib'aj b'i we wuj ri' chiwe. Kwaj chi man käsach tä wa' pa i jolom. Je wa' kinb'ano rumal chi ri Dios u toq'ob'isam nu wäch, u yo'm k'u we chak ri' pa nu q'ab'. ¹⁶Are ru patänixik ri Jesucristo chkixol ri winaq ri man e aj Israel taj. Ri chak ri kinb'ano are ru tzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio ri xuya ri Dios, rech keinya cho ri Dios ri winaq ri man e aj Israel taj, jun sipanik ri käk'amowax rumal ri Are', tastal k'u wa' rumal ri Loq'alaj Espiritu.

¹⁷Rumal k'u rech in kojoninaq che ri Cristo Jesús, käkikot ri wanima' chi tajin kinpatänij ri Dios. ¹⁸Man kinkoch' tä k'ut kintz'ijoj ri u Tzij ri Dios we man are tä kintz'ijoj ru b'anom ri Cristo rumal wech in rech ri winaq ri man e aj Israel taj keniman che ri Dios. Ronojel wa' xb'antajik rumal ru Tzij ri Dios ri xintz'ijoj chke xuquje' rumal chi xkilo jas ri nu chak ri xinb'an chkixol. ¹⁹Xb'antaj wa' kuk' taq etal xuquje' kajmab'al ri xeb'antajik rumal ru chuq'ab' ri Loq'alaj Espiritu. Je ri' xintz'aqatisaj u tzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio chrij ri Cristo ri xinchap loq pa ri tinimit Jerusalén, xintaqej u tzijoxik pa taq ri nik'iaj tinimit chik, xink'is k'u u tzijoxik pa Ilírico. ²⁰Je wa' nu b'anom, nu kojom nu chuq'ab' chutzijoxik ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio jawije' ri man k'o tä jas ki tom chrij ri Cristo. Je ri' rech man kinb'an tä jun chak ri chaplem chi kan kumal nik'iaj chik. ²¹Xane je' nu b'anom jas ri kub'ij ru Loq' Pixab' ri Dios ri Tz'ib'talik:

Ri winaq ri man k'o tä jumul
ki tom u tzijol ri Cristo
käkita na.

Ri man k'o tä jumul k'o
jas ki tom chrij ri Are',
k'o ri kaketamaj na,

—kächa'.

**Ri apóstol Pablo kuchomaj ke' che kilik ri
qachalal kojonelab' pa ri tinimit Roma**

²²Xa rumal ri chak ri tajin kinb'ano man in kowininaq taj kine' che iwilik, pune k'ia mul nu rayim ri b'enam iwuk'. ²³Are k'u ri kämik in to'tajinaq chik che ri nu chak pa taq we tinimit ri', kuya' chik kine' iwuk'. Je ri', rumal chi k'ia junab' k'ut xaq nu rayim kinopan iwuk'.

²⁴Kinchomaj kinok'ow iwuk' che iwilik aretaq kine' pa España, kinkikot k'ut che rilik i wäch. Kinweyej chi kinito' b'ik rech kinkowinik kintaqej ri nu b'inem pa España. ²⁵Are k'u ri' kämik kine' pa ri tinimit Jerusalén chuk'amik b'i jun tob'anik chke ri qachalal jela'. ²⁶Je ri', rumal chi ri qachalal aj Macedonia, xuquje' ri aj Acaya xpe pa kanima' xkimulij jun kuchuj chke ri qachalal meb'a'ib' ri e k'o pa ri tinimit Jerusalén. ²⁷Xkichomaj chi taqal u b'anik wa' rumal chi käkina' pa kanima' chi k'o ki k'as kuk' ri qachalal aj Jerusalén. Je ri', rumal chi ri kojonelab' aj Israel ki yo'm ri tewchib'al re ru Tzij ri Dios chke ri man e aj Israel taj. Utz k'ut we ri e are' kekito' ri kojonelab' aj Israel che ri ki rajwaxik ruk' jachike ri k'o kuk'. ²⁸Aretaq k'ut b'antajinaq chik ri nu tajkil, ya'tajinaq chi kan ri kuchuj chke ri qachalal pa ri tinimit Jerusalén, kine' na pa España, kinok'ow k'u iwuk' che iwilik. ²⁹Qas wetam k'ut chi aretaq kinopan iwuk', käpe na ri nimalaj u tewchib'al ri Cristo pa qa wi' junam iwuk'.

³⁰Qachalal, kixinb'ochi'j chi kinito' chupam ri chak ri tajin kintij nu chuq'ab' chub'anik, chib'ana orar pa nu wi' cho ri Dios. Kinb'ij wa' chiwe rumal rech ri Qajaw Jesucristo, xuquje' rumal chi ri Loq'alaj Espiritu kuya pa qanima' chi käqaj qib' ri jun ruk' ri jun chik. ³¹Chib'ana b'a' orar cho ri Dios chi kinuto' pa ki q'ab' ri winaq ri e k'o pa Judea ri man kekojon tä che ri Are', xuquje' rech ri kuchuj ri kink'am b'i chke ri qachalal pa ri tinimit Jerusalén käkik'am wa' ruk' kikitomal. ³²Chib'ana b'a' orar xuquje' rech kinopan iwuk' ruk' kikitomal we are u rayib'al ri Dios, kinuxlan k'u na kieb' oxib' q'ij aretaq in k'o iwuk'. ³³Are ta b'a' ri Dios, ri kub'ano chi kuxlan ri qanima' käk'oji pi wi' nimalaj iwonojel. Amén.

Ri apóstol Pablo kuya rutzil ki wäch ri kojonelab'

16 ¹Kwaj chi kiwetamaj u wäch ri qachalal Febe. Ri are' are jun chichu' diaconisa ri tajin kätob'an kuk' ri qachalal kojonelab' ri e k'o pa Cencrea. ²Kwaj k'ut chi aretaq kopan iwuk' kik'ulaj ruk' utzil pa ru b'i' ri Qajaw Jesús. Je' u k'ulaxik kib'ano jas ri rajwaxik käb'an amaq'el che ki k'ulaxik ri qachalal kojonelab'. Chito' che ru rajwaxik, rumal chi ri are' e k'ia e u to'm, xuquje' ne ri in, in u to'm.

³Chiya rutzil u wäch ri Priscila xuquje' ri Aquila, ri e wach taq ajchak chupatänixik ri Cristo Jesús. ⁴Ri e are' xa jub'iq' man xekämik rumal ri nu to'ik in. Rumal ri' kinmaltioxin chke, man xuwi tä ri in, xane xuquje' konojel ri qachalal kojonelab' ri man e aj Israel taj. ⁵Chiya rutzil ki wäch xuquje' ri qachalal kojonelab' ri käkimulij kib' pa kachoch ri Priscila, ri Aquila. Chiya rutzil u wäch ri Epeneto, ri loq'alaj wachi'l, ri nab'e kojonel che ri Cristo pa Acaya. ⁶Chiya k'u rutzil u wäch ri María, ri sib'alaj chakuninaq che i to'ik. ⁷Chiya rutzil ki wäch ri wach taq aj Israel, ri Andrónico ruk' ri

Junias ri xuquje' e wach ajpache'. Ri e are' sib'alaj etamtal ki wäch chkixol ri apóstoles, e are k'u nab'e xekojon che ri Cristo chnuwäch in.

⁸Chiya rutzil u wäch ri Amplias, ri loq'alaj wachi'l rumal ri Qajaw Jesús.

⁹Chiya rutzil u wäch ri Urbano ri qachi'l pa ri chak chupatänixik ri Cristo Jesús. Chiya rutzil u wäch xuquje' ri Estaquis ri loq'alaj wachi'l. ¹⁰Chiya rutzil u wäch ri Apeles ri k'ia mul u q'alajisam chi qas tzij kojoniñaq che ri Cristo. Xuquje' chiya rutzil ki wäch ri e k'o pa rachoch ri Aristóbulo.

¹¹Chiya rutzil u wäch ri Herodión ri wach aj Israel. Chiya rutzil ki wäch ri e k'o pa rachoch ri Narciso, ri e kojoniñaq che ri Qajaw Jesús. ¹²Chiya rutzil ki wäch ri Trifena, xuquje' ri Trifosa. We kieb' ixoqib' ri' kepatänin che ri Qajaw Jesús. Xuquje' chiya rutzil u wäch ri loq'alaj qachalal chichu' Pérsida, ri sib'alaj chakuniñaq chupatänixik ri Qajaw Jesús. ¹³Chiya rutzil u wäch ri Rufo, jun kojonel che ri Qajaw Jesús ri nim u b'anik chkiwäch ri qachalal kojonelab'. Xuquje' ru nan chiya rutzil u wäch. We chichu' ri' are je' ta ne nu nan in. ¹⁴Chiya rutzil u wäch ri Asíncrito, ri Flegonte, ri Hermas, ri Patrobas, ri Hermes xuquje' konojel ri qachalal ri e k'o kuk'. ¹⁵Chiya k'u rutzil u wäch ri Filólogo, ri Julia, ri Nereo ruk' ri ranab', xuquje' ri Olimpas, xuquje' konojel ri qachalal kojonelab' ri e k'o kuk'.

¹⁶Chiyala' rutzil i wäch chb'il taq iwib' ri jun ruk' ri jun chik. Aretaq je' kib'an wa', chitz'umaj iwib' chuwäch ri Dios chuk'utik chi qas kiwaj iwib'.^g Konojel ri qachalal kojonelab' che ri Cristo kákiya rutzil i wäch.

¹⁷Qachalal, kixinb'ochi'j chi keiwil ri winaq ri xaq kekitasala taq ri kojonelab', ri káka'no chi ketzaqik. Man je' tä k'u wa' ri tijonik xiwetamaj. Chitasa b'a' iwib' chkij ri e je' taq wa'. ¹⁸We winaq ri' man are tä kákipatänij ri Qajaw Jesucristo, xane xaq kákaj káka'n ri itzel taq ki rayinik. Kekisub' k'u taq ri winaq ri man k'o tä ketam, kákikoj k'u ki k'ux kuk' je'l taq tzij. ¹⁹Konojel k'ut ketam chi ri ix sib'alaj kixnimanik, rumal k'u ri' kinkikotik. Kwaj k'ut chi kák'oji na i no'j chub'anik ri utz, man are tä k'u kiwetamaj u b'anik ri man utz taj. ²⁰Ri Dios k'ut ri kub'ano chi kuxlan ri qanima', kuxaq'lej na ri Satanás chanim xe' ri iwaqan jas ri káb'an che jun kumätz ri kätio'nik. Are ta b'a' ri Qajaw Jesucristo kátoq'ob'isan i wäch nimalaj iwonojel.

²¹Kuya rutzil i wäch ri Timoteo ri junam kächakun wuk', xuquje' ri Lucio, ri Jason, ri Sosípater ri wach taq aj Israel kákiya rutzil i wäch.

²²In wa', ri Tercio, ri tajin kintz'ib'aj b'i we wuj ri',^h kinya rutzil i wäch in xuquje' pa ru b'i' ri Qajaw Jesús.

²³Kuya rutzil i wäch ri Gayo ri u yo'm nu k'olib'al pa rachoch, jawije' ri kákimulij wi kib' ri qachalal kojonelab'. Kákiya rutzil i wäch ri Erasto ri k'olol puaq re ri tinimit, xuquje' ri qachalal Cuarto kuya rutzil i wäch.

^g 16:16 1 Tesalonicenses 5:26. ^h 16:22 Ri apóstol Pablo xukoj jun qachalal che tz'ib'anel che ki tz'ib'axik ru wuj.

²⁴Are ta b'a' ri Qajaw Jesucristo këtoq'ob'isan i wäch nimalaj iwonojel. Amén.

Ri apóstol Pablo kuya u q'ij ri Dios

²⁵Are k'u ri kämik, qaya b'a' u q'ij ri Dios. Ri Are' käkowinik kub'ano chi k'o na más u chuq'ab' ri i kojoniq jas ri kub'ij ri Utzalaj Tzij re ri Evangelio ri kintzijoj, xuquje' jas ri kub'ij ri tijoniq ri nu yo'm chrij ri Jesucristo. Je wa' jas ru q'alajisam loq ri Dios chrij ru chomam loq, ri man etamtal tä kan ojer tzaretaq mäjoq käb'an ruwächulew. ²⁶Kämik k'ut esam chi saq ru chomanik pa ru Loq' Pixab' ri Dios ri xkitz'ib'aj kan ri q'alajisal taq re ru Tzij ri Dios. Are k'u wa' ri xtaqan wi ri Dios ri man k'o tä u k'isik ru k'aslemal. Ri u chomam loq ri Dios ri man etamtal taj ojer esam wa' chi saq kämik chkiwäch konojel winaq cho ruwächulew rech kekojon ta na, xuquje' kenimanik.

²⁷iRi Dios ri xuwi wa' Dios k'olik, ri xuquje' k'o u no'j che ronojel, chnimarisax b'a' u q'ij amaq'el pa taq ri q'ij ri junab' ri kepetik rumal ri u b'anom ri Jesucristo! Amén.